

בראשית לב וישלח

אונקלז'

(ד) וַיְשַׁלֵּחَ יַעֲקֹב אִינְגָדִין קָרְמוֹתִי לות עשו אחוהי לאֶרְעָא דשער מקליה דאָרוֹם: (ה) וַיַּקְרִיד יִתְהֻן למייר כדרון תימרון לרפוני לעשו בדנע אמר עבדך יעקב עם לבן דריית ואותרת עד בען: (ו) וַיַּקְרִיד לְתָוְרִין וְתָמְרִין עָזָן וְעַבְדִּין וְעַמְקִין וְשְׁלִיחִת לְמִנְוחָה לרפוני לאשפה רחמנין בעין: (ז) וַיַּבְאֵו אִינְגָדִיא לות יעקב למיר אַתְּנָא לות אַחֲךָ לות עשו ונְאָף אָתָּי לְקָרְמוֹתִין וְאַרְבָּע מָהָר גְּרִין עַמְפִיה: (ח) וְדָחֵל יעקב לחרדא ועקט ליה ופליג ית עמא

ב. שלוחים. ג. שורדים וחמורים וצאן ועברים ושפותות. ד. אהבה. ה. השלחומים. ג. בא.

ר וַיְשַׁלֵּחَ יַעֲקֹב מְלָאכִים לְפָנָיו אֶל-עַשְׂוֹ אָחָיו אֶרְצָה שְׁעִיר שְׁבָה אֲדוֹם: ה וַיַּצְאֵו אֶתְּמָרְזִין לְאַדְנִי לְעַשְׂוֹ פֶּה אָמַר עַבְדָּךְ יַעֲקֹב עַמְ-לְבָן פְּרָתִי וְאַחֲרָעַתָּה: ו וַיַּהַי-לִי שֹׂר וְחַמּוֹר צָאן וְעַבְדָּךְ וְשְׁפָחָה וְאַשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאַדְנִי לְמִצְאָהָנוּ בְּעִינָךְ: ז וַיַּשְׁבַּבְוּ הַמְּלָאכִים אֶל-יַעֲקֹב לְאַמְرֵ בָּאָנוּ אֶל-אָחִיךְ אֶל-עַשְׂוֹ וְגַם הַלְּךָ לְקָרְאָתְךָ וְאַרְבָּע-מִאוֹת אָישׁ עַמּוֹ: ח וַיַּרְאֵו יַעֲקֹב מִאָד וַיַּצְרֵר לוֹ וַיַּחַז אֶת-הָעָם

רש"

פסוק (א), זו הילנא לה מן הרים וליה מן סמלצי: שוד וחמור - נמלץ שעיל. כל מיגע טרילכה נמ"ל צמבלמה בטיל לה הכלמות ס"ה במקופה (גמימות ג ע"ג): (ה) גרטוי - לה נועשימי צר ומזוכז חלון גליך, מינך לדמי לנטומו מומי על צלחות לאניך צדרכני בוקס גיטל בולטיך (על ס' ט), סאורי לה נמקיימה צי. דכל להאל, גלמי גיגימניריה מל"ג, כלומר עס לנין לרטע גלמי ומלי"ג מומת צמלהמי וליה נמלדיי מעמעשי קרעיס: (ו) ויהי לי שוד וחמור - נמלץ הילר לי מועל בקעמעיס וממעמעיי קעליך (ז)

מקורי רש"

א. עי' בראשית רבבה (פרקעה מה ס"ד): מלכים אלו שלוחיبشر מן הברכות שברכני אביך, אביך ברכני ויתן לך האלים מטל השמים ומשמי הארץ (בראשית כז כח), ואני אין בידי אחת מהן, אלא והיה לי שוד וחמור צאן, שאינו לא מן השמים ולא מן הארץ, כולום אתה שונא אותו, אלא בשבי הברבות, עדין לא הגענוי אפילו אחת. ד. עי' הערכה הקדומה. ה. עי' בראשית רבבה (פרקעה מה ס"י): וזה לי שוד וחמור וגור. ר' יהודה ור' נחמה ורבנן, ר' יהודה אמרו, משור אחד יצאו שורדים הרבה הרבה, ומוחמד אחד יצאו חמורים הרבה. ר' נחמה אמר, לישנון דבריתא היא, חמורתא גמלתא. רבנן אמר, שוד זה משוח מלחה, שנאמר (דברים לג) יעקב. וזה יי' רדרים אנחנו לפניך ותושבים בכל אבותינו (דברי הימים א' כת ט). כך הן הצדיקים, עירקן בעולם, ועשה עצמן טפלה. וכך את מוצא באברהם עירקו של עולם היה, ועשה עצמו טפלה, שנאמר גור ותושב אני עמכם (בראשית כג ד). וכך יעקב אמרו לעשו עם לבן רותתי. ג. עי' מדרש תהומה (וישלח ס"ה): אמר ר' פנהס, אנטונינוס היה המכבר את רבינו מה שאין סוף, וכשהיה רבינו משלחני אצל, והוא כותב לו אגדות וכותב בה עבדך יהודה שואל בשולמן, והוא רע לאנטונינוס לומר שהוא קורא עצמו עבר, אל כל הכותוב עוד דבר הזה, אל רבינו כך אני כותב לך, שאינו טוב מיעקב אבא, כשליח איזה גור, והוא רע לאני הורג. אמר, אם ויריא, שלא יהרוג, יוצר לו, שלא יהרג.

(ד) וַיְשַׁלֵּחַ יַעֲקֹב מְלָאכִים מִמְמָקָם: אֶרְצָה שְׁעִיר שְׁבָה אֲדוֹם: אֶרְצָה שְׁעִיר שְׁבָה אֲדוֹם. כל מיגע טרילכה נמ"ל צמבלמה בטיל לה הכלמות ס"ה במקופה (גמימות ג ע"ג): (ה) גרטוי - לה נועשימי צר ומזוכז חלון גליך, מינך לדמי לנטומו מומי על צלחות לאניך צדרכני בוקס גיטל בולטיך (על ס' ט), סאורי לה נמקיימה צי. דכל להאל, גלמי גיגימניריה מל"ג, כלומר עס לנין לרטע גלמי ומלי"ג מומת צמלהמי וליה נמלדיי מעמעשי קרעיס: (ו) ויהי לי שוד וחמור - נמלץ הילר לי מועל בקעמעיס וממעמעיי קעליך (ז)

א. עי' בראשית רבבה (פרקעה מה ס"ד): מלכים אלו שלוחיبشر ודם. רבנן אמרו מלכים ממש. איר' המא בר חנינה, הגוד שפחח שרי היהת, ונודמו לה חמישה מלכים. זה, שהוא אהובו של בית, על אחת כמה וכמה. ומה אליעזר, שהיה עבדו של בית, נודחו לו כמה מלכים, זה, שהוא אהובו של בית, עאכ"ז. איר' יוסי, יוסף, קטן של שבטים היה, ונודחו לו שלשה מלכים. הדוד דכתיב וימצאהו איש ויאלהו האיש ויאמר האיש (בראשית ל'). זה, שהוא איביהן של כו"ן, עאכ"ז. ב. עי' אגדת בראשית (פרק נח): וישב יעקב. וזה יי' רדרים אנחנו לפניך ותושבים בכל אבותינו (דברי הימים א' כת ט). כך הן הצדיקים, עירקן בעולם, ועשה עצמן טפלה. וכך את מוצא באברהם עירקו של עולם היה, ועשה עצמו טפלה, שנאמר גור ותושב אני עמכם (בראשית כג ד). וכך יעקב אמרו לעשו עם לבן רותתי. ג. עי' מדרש תהומה (וישלח ס"ה): אמר ר' פנהס, אנטונינוס היה המכבר את רבינו מה שאין סוף, וכשהיה רבינו משלחני אצל, והוא כותב לו אגדות וכותב בה עבדך יהודה שואל בשולמן, והוא רע לאנטונינוס לומר שהוא קורא עצמו עבר, אל כל הכותוב עוד דבר הזה, אל רבינו כך אני כותב לך, שאינו טוב מיעקב אבא, כשליח איזה גור, והוא רע לאני הורג. אמר, אם עבדך יעקב, לא נעשה איזה גור, לא גרטוי, לא הגענוי אחת

אונקלוס

דעתם יהי ניתן ענין ויתר תורי גגמליאן
לתרתין משירין: (ט) ואמר אם
יעתי עשו למשריתה חק ואימחינה
ויהי משריטה דאשטארא לשיבא:
(ו) ואמר יעקב אליה דאבא
אברהם ואלהיה דאבא יצחק ז
די אמר לי טוב לארען ולילדיותן
ואוטיב עטך: (יא) זעירן זכוותין
מכל חסידין ומכל טבון דיב
עבדת עט עבדך ארי יתיר
עברית יהי ירданה הרין וכען הוית
לתרין משירין: (יב) שיזבני בענין
מידא דאחי מירא דעשן ארי
דחיל אנא מיניה דילמא יתיר
וימחינה אימא על בניה: (יג) ואפת
ג. קטענו זכירות. ה. הטבות. ט. עט.
ו. לבך. י. עתה. יב. ממנה.

רש"י

קס סמיומת, כי לו נכמה סהומר הלי צו נחלך וגוי.
הלו כך חמל יעקב לפני קקדושים דורון טומ, סמי
גענותם בטומתני, מהמת גוחתני מזימת הלי מבלר שבתע,
טהרמות לי הני כי הלאי להקרקס רציך וילעלי יוקק (עליל
ס. ט), וקס חמלת לי וטמפליך כלען להר פלך (פרק טו),
וזmittת לנו חמלת לי טוב הלאן להר לנטזיך ולמעולך
ונקייה עטקה (עליל ט), וקס גמלות הלי כס סמיומת
לבדו, שנחמל ויתומל כי הלאן שוב הלאן להר צומץ
וגוי, עצמי גענותם סהלו הני צה (פרק: (יא) קטנתו
מכל החסדים - נטענו זכויות על ידי המדריס
וההממת שעשים עמי, נך הני לרשותם מטה בטומתני
המלחלה זחטה, ויגרום לי לאסנמר ציד עטז: ומכל
האמת - חמתה לדין, טה מלמי לי כל טענותם
טנטומתני: כי במקלי - נך סיה עמי הלה סוף וויל
ואס וויל מקנה, הלה מקלי נבדו. ומלהט מגידה, ממנו
מקלו בילדן ונתקע סילדן: (יב) מיד אחוי מיד
עשה - מיד חמוי טהון נועג עמי כלת הלה בעז קרשע:

מקורי רש"י

במקום סכנה לומר שעושין לו נס, שמא אין עושין לו נס. ואם
יעושין לו נס, מבניין לו מוציאו. אמר דברינו, מא קראה, קטעוני
מכל החסדים ומכל האמת. י. עי' בראשית רבה (פרשה הע טי
יא): אמר להם, אמרו לו, אל תאמור יעקב בדרך שיצא מabit אביו
הוא עומד, שנאמר כי במקלי עברתי וגוי. יא. עי' אנדר בראשית
(פרק מ): בא וואה, מה עשה עשו ליעקב, ראה אותו ריקם, ולא
נתרם עלי, אלא אמר הריני קודמו לדרכו ואני יכול לעבור בדרך
ושם אני הרגו. שנאמר כה אמר ה' על שלשה וגוי על דרכו בחרב

(ט) המחנה האחת והבבדו - ממנה מסתמך לטון וכלי
ולeson נקדעה. לס פטנאה עלי מטנאה (אלטס ס) כלי לטון
נקדעה, פטנאה פטנאה (אלט ג) לטון וכלי. וכן ס טול
לכלים מסמיכיס לטון וכל לטון נקדעה. פטנאה ג'ה עט
הקלך (עליל ט כ), מנקלה פטנאים מותה (אלט ט י), כלי
לeson וכלי. וטטטט וטטטט גל פטנאים (אלט ז' ג כ), כלי לטון
נקדעה. וכן לטון, וטטטט דולדזא טט (לטיג ט י), כלי
ולויט גולדזא וטטוק מפליק קליס (מנלט ט' י ט י), כלי לטון
ולויט גולדזא. וכן יוקה מלהט כ' (פמצע ט'
א), לטון נקדעה, היל נטט (אלט ק ד), לטון זוכר: זה היה
המחנה הנשאר לפליותה - עט כלתו, כי הלהם עמו.
שם עטמו נטלה דכלים, לדלון נטלה ולמהמה.
לדורון, וטטטט פטנאה עט פטנאי (אלט סטוק ט). למתפלא,
הלאי להר להקרקס (פרק ט). למלהמה, וסיה סמאנא
סנדאל נפליטס: (ו) ואלהי אבוי יצחק - ולטהן כו
חוומל (עליל ט מ) ופמד יוקק, ועוד מטו שחול וסוכיל

ח. עי' קהילת רבה (פרשה ט טי כ): טובה חכמה מכלי קרב, זה
חכמתו של יעקבabenינו, מכלי קרב של עשו הרושע. א"ר לוי, זיין
כל זיין מבפניהם והלבישן לבנים מבחוון, והתקין עצמו לשלה
דברים, להפלחה ולדורון ולמלחמה. לתפללה מנין, שנאמר הצלני נא
מיד אחוי. לדורין מנין, שנאמר ואמרת לעבדך ליעקב מבנה חיה
שלוחה. למלהמה מנין, שנאמנו ישם את השפות גוי והוא עבר
לפניהם ושתחוו ארציה, אמר מوطב שיפגע בו ולא בבני. ט. עי'
שבת (לב ע"א): רבי ינא לטעמיה, דאמר לעולם אל יעמוד אדם

בראשית רישלה לב

אונקלום

אָמְרָת אֹוטֶבָא אֹוטֶבָא עַפְנָן
וְאֲשֶׁר יִת בְּנֵקְסָגְיָאַן כְּחַלָּא
דִּימָא דְלָא יִתְמַנוּן מַלְמַטְגִּי:
(יד) וּבַת פְּמַן בְּלִילְיאַה הַזָּא גַּנְסִיב
מִן דָּאִיתִי בְּרִדְיהַ פִּיקְרוֹבְטָאַ
לְעַלְשָׂו אֲחֹהָי: (טו) עַזִּי מַאתָּן
וּוְתִישָׁא עַסְרִין רַחְיִי מַאתָּן
וּוְדִיכְרִי עַסְרִין: (טז) גַּמְלִי מַנִּיקְתָּא
וּבְכִיהָן חַלְמִין תַּרְחָא אַרְבָּעִין
וּוְתוּדוֹן עַסְרָא אַתְנָן עַסְרִין וְעַלְיִלִי
עַסְרָא: (יז) וַיַּהַב בִּקְאָה דֻּעְבּוֹדָה
גַּיְבָּה.

ההמולה צמירה, הטעיליס צכל יוס, הפעיליס צמיס
צצמת, הימלייס החת צצמת, היגמליס החת נצצטס
יוס, היפנייס חחת נצצת חדציט (๔๔), והיני יודע נצצון
המדלהה הוה נצצון. לך נרלה צעדי, תלמידינו מכהן
צחין העונה צוח צכל מדרס הולג נפי טורה סמורטן
עליזו. צמליינו כלהן צממל נכל מיצ עשר עזים, וכן
כל הייל, נפי צאס פנויסס מומגוללה דרכס נברצות
הצמיס לעדר עדר נקזות, וצממה מושנמגעלה חיינ
מקצתם וכך. ולפיש צעומקקין צמגוללה, גם מפרק זוכ
הולג לילדע נקזות. ולממוור צאולן צדרך לוחקה, צמי
נקזות זוכ. ולגמליס צהולcis דרכ יומל למועדא,
נקזת החת לוכליי: (טו) גמלים מיניקות שלשים -
ונינייס עטפס. ומדרלה הגדה, וציניאס צנהייאס, זכל
כנגד נקזת, נפי צגוע צמכם צלה פרלקמו סלמוס: וערם -
וחירם - חמומייס וכרייס:

ודיערים - ממלuis זכרים:

בנין יצחיק, ואינו אומר כן אלא והיה מספר בני ישראל. ולמה, אלא בשעה שיצא יעקב אבינו לילך לפדן אדרם מוסר לו יצחיק את ברכת החול, כמה שאמר לו, (ברואשית כח) ויתן לך את ברכת אברהום. מהו זאת, אמר ר' חמא בר חנינא כך אמר לנו, ברכה שעתבדלנו אני ואברהום כאחד, כי ברוך אברך, ברכלה לאכ ברוכה לבן. והרכבה ארבה, רבייה לאכ רבייה לבן. וכוחלו אשר על שפת הים, את הברכה הזה מסר יצחיק לע יעקב, לפיכך הוא אומר והוא מספר בני ישראל כחול הים. היו (תהלים קיט) לעולמים הם דברך נצב בשמיים. יד. עי' ליקוט שמעוני תורה (רמז קלא): של יעקב. ויקח מן הבא בידיו, אבנים טובות ומרוגליות. טו. עי' בראשית רבתה (פרקsha עז סי' ז) ייקח מן הבא בידיו מנהה לעשו אחיו עזים מאתים ותשעים עשרים. א"ר אלעודה, מכאן לעונת האמורה בתורה, הטיעלים בכל יום, הפועלים שתים בשבת, הפסניןอาท' לששה חדשים. עזים מאתים, שהן צדיקות תויישים שעדרים, רחלים מאתים, שהן צדיקות אילים עשרים. טז. שם: גמלים מיניות ובנייהם שלשים בניניהם שלשים שלשים. ר' ברקיה בשם ר' שמعون בן גמליאל אמר, לפ' שהוא צנעו

אמְרָת הַיְמָב אִיטִיב עַמְךָ וִשְׁמַתִּי אֲתִיךְ-זְרוּעֶל בְּחֹל
הַכֵּם אֲשֶׁר לְאִיסְפֵּר מְרֻבָּ: שְׁוֹ יָד וַיְלֹן שֵׁם בְּלִילָה
הַהְוָא וַיָּקַח מִזְהָבָא בִּידָו מִנְחָה לְיעַשְׂוֹ אֲחִיו:
טו עַזְזִים מִאֲתִים וְתִשְׁים עַשְׂרִים רְחִלִּים מִאֲתִים
וְאַילִים עַשְׂרִים: טו גָּמְלִים מִינִיקּוֹת וּבְנִיהם
שְׁלָשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עַשְׂרָה אַתְנָת
עַשְׂרִים וְעַירִים עַשְׂרָה: יז וַיַּתֵּן בַּיד-עֲבָדִיו

רשות

(יג) הימטב איטיב - פינג צומתן, ליטיג צוכות
צומתן: ושמתי את זרען כחול הים - ווין
הממל לו כן, וזה נס למ מלך לנו כי ווין בענבל
ברילן (שין כה י). למ שלמלך לו כי נס להענבל עד
הממלך הס עטמי קם משלך בברליין לך (פסוק טו).
ולג'ראטה למיל וברלה פלטקה למ ווין קלבני באנטלייס
וונקוזן משלך על שפט פיס (שין כה י'': יד) הבא
בידו - גרטונו, וכן ויקם קם פל הילנו מילו (נדני
כה י). ומיליך הנגדה, מן סגד צידו, חנינס מזעם
ומרגליות שלדים נר צדור ונטחן פידו". דבר המלך,
מן סגד צידו, מן הקולין, שנטל מענבל כמה דלה
המלך ענבל להענבל לך (שין כה ט), ו干涉 נקם ממנה:
(טו) עזום מהרים ותישים עשרים - מלמים עזום
ליריות עכלייס מיזים, וכן כלס זוכלייס כדי גורן
סנקמות. ובגלותיהם רבע (פ"ז י') דורך מכך נוענה

מקורי רשי

אהיו וגור' (עמוס א' י). ידע יעקב, ותלה עיניו להקב"ה, ועשה הקדוש ברוך הוא נא נסמים, נתן מקלט בימים ונוקעת הירדן וubar. שנאמר כי במקלי עברתי את הירדן הזה (בראשית ל' יא). יב. עיי' לילקוט שמעוני תורה (רמזו קלא) : ואהה אמרות דיטיב אשיט עמר. היטיב, בזוכותן, איטיב, בזכותן אבותותן. יג. עיי' במדבר רבה (פרשה ב' סי' יב): את מוצא אברהם שנתרך בכוכבים, שנאמר הבט נא השמיימה וספר הכוכבים וגוי, יצחק נתברך בחול, שנאמר (בראשית כב) כי ברוך אברך והרבבה אורה תא זודך גור' ויעקב נתברך בעפר הארץ טנא' (שם כח), והיה זודך בעפר הארץ גור'. ברכתו של אברהם באחת בימי משה, שכן כתיב (דברים א' ה) אליהם הרבה אתם והנכדים היום. וברכתו של יצחק שנתרך בעפר הארץ באהה בימי כלעם, שכן כתיב (במדבר כג) מי מהה עפר יעקב, וברכתו של יצחק שנתרך בחול באחת בימי הושע, שנאמר (הושע ב) וזה מסטר בני ישראל ח חול הים אשר לא ימד ולא יספער. והוה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם בני אל חי, והוה והואיל ברכץק כתיב בה ברכת החול, היה גזרך לומר והיה מסטר

עדָר עַדָּר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו עַבְרוֹ לִפְנֵי
וְרֹוחַ תְּשִׁימֹו בֵּין עַדָּר וּבֵין עַדָּר: יְה וַיָּצֹו
אֶת־הָרָאשׁוֹן לְאָמֵר פִּי יִפְגַּשׁ עִשּׂו אֲחֵי
וְשָׁאַלְכָּל לְאָמֵר לְמִיאָתָה וְאַנְהָתָה תַּלְךְ וְלִמְיָה
אֱלֹהָה לִפְנֵיךְ: יְט וַיֹּאמֶר לְעַבְדָּךְ לְיעַקְבָּ מִנְחָה
הָוָא שְׁלֹוחָה לְאָרְנִי לְעַשְׂוֹ וְהַגָּה גַּם־הָיָא
אַחֲרֵינוּ כ וַיָּצֹו גַּם אֶת־הַשְׁנִי גַּם אֶת־הַשְׁלִישִׁי
גַּם אֶת־כָּל־הַהֲלָכִים אַחֲרֵי הַעֲדָרִים לְאָמֵר
בְּדָבָר הַזֶּה תְּדַבְּרוּן אֶל־עַשְׂוֹ בְּמִצְאָכֶם אַתֶּנוּ:
כָּא וַיֹּאמֶרְתֶּם גַּם הַגָּה עַבְדָּךְ יַעֲקֹב אֶחָרֵינוּ בַּר־
אָמֵר אֶכְפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהֲלָכָת לִפְנֵי וְאַחֲרֵי־
בֶּן אָרָהָ פָּנָיו אָוְלִי יְשָׂא פָּנָיו: כְּבָ וְתַעֲבֵר
הַמִּנְחָה עַל־פָּנָיו וְהָוָא לְזַן בְּלִילָה־הָהָוָא בְּמִנְחָה:
כָּג וַיָּקְם | בְּלִילָה הָוָא וַיַּקְחָ אֶת־שְׁתִּי נְשָׂיו
וְאֶת־שְׁתִּי שְׁפָחָתוֹ וְאֶת־אַחֲרֵי עַשְׂרֵה יְלִדיָּו וַיַּעֲבֵר

אונקלוס

עַדְרִיא עַדְרִיא בְּלַחְוֹדְהִי וְאָמֵר
לְעַבְדָּהִי עַבְרוֹ קָדְמִי וְרוֹחָתְשׁוֹן
בֵּין עַדְרִיא וּבֵין עַדְרִיא: (יח) וַיַּפְקִיד יְה
קָדְמָה לְמִימָר אָנָי יַעֲרַעַנְךָ עַשְׂוֹ
אֲחֵי וְיִשְׁאָלֵינְךָ לְמִימָר דָּמָן אַתָּה וְלֹאָ
אָתָת אֹזֵל וְלֹמְאָן אַיִלְעַז קָרְמָן:
(יט) וְמִימָר רַעֲבָנָן דִּיעַקְבָּב
תְּקָרְוּבְתָּא" הִיא דְּמַשְׁלָחָה לְרַבּוֹנִי:
לְעַשְׂוֹ וְהָא אָף הָוָא אַתִּי בְּתְרָנָא:
(כ) וַיַּפְקִיד אָרָף יְה תְּגִינְיאָ אָרָף יְה
תְּלִיתָה אָרָף יְה כֵּל דָּאַזְוָן בְּמָר
עַדְרִיא לְמִימָר בְּפַתְגָּמָא הַדִּין
תְּמַלְלָן עַם עַשְׂוֹ בְּדַתְשְׁחָוֹן יְתִיָּה:
(כא) וְתִמְרָוָן אָרָף הָא עַבְדָּךְ יַעֲקֹב
אַתִּי בְּתָרָא אָרָי אָמֵר אַנְחִיָּה
לְרוֹגְזִיה בְּתְקָרְוּבְתָּא" דְּמַהְלָכָא

רש"

(כא) אֶכְפְּרָה פָּנָיו - הַצְטָלָה רְוֻגוֹ, וְקָרְבָּלָה קְלִיקָּס
לְפָנֵי - לְכָן יוֹסָלָה פָּמָת, וְהַנִּזְוָה הַמְּלִיכָּס: וְרוֹחַ
צְעִינִי, סָכַל כְּפָרָה שְׁמַלְלָה עַזְוָה וְמַטָּה וְאַלְלָה פְּנִיסָּוּן סְכוּן
קִינּוּם וְקַעְדָּלָה כָּן, וְלְטוּן הַלְּמִינִי כָּוָה וְכַלְבָּה צָמָלָמוֹ.
וְכַפְרָה יְהָה, בָּנִי לְכַפּוּרְיָה זְהָהָה גַּדְלָה (גִּיאַן י"ה ע"ה),
וְגַס נְלָזָן קַמְקָלָה נְקַלְתִּים נְקַלְתִּים כָּל קְדָס כְּפָזָלִי
זָקָצָן (שְׁלֵמָה 6 י"ג), עַל אַס סְסָכָן מִקְמָה יְלִיוֹ זְקָנָן צַפְתָּמָה
שְׁמָנוֹת סָלָל, כָּמוֹ וְכָל קָרְבָּלָה שְׁלָמָה. לְמ"ד מִשְׁמָשָׁת צְרָלָה שְׁמִינָה
בְּמִיקָּסָה צָלָל, כָּמוֹ וְכָל קָרְבָּלָה שְׁלָמָה לְיִהְוָה לְיִהְיָה (גִּיאַן ג' מ"ה)
שְׁלִי סָוָה, לְסִי קָרְבָּלָן וְמִנּוֹתָה (מַלְאָס מ"ה) שָׁלָל קָרְבָּלָה -
(יט) וַיֹּאמֶרְתֶּם לְעַבְדָּךְ לְיעַקְבָּב - עַל לְהַטָּן לְהַזָּן וְעַל
לְמַרְוּן לְמַרְוּן, שְׁמַלְלָה נְמִי הַמָּה, נְעַדְלָן לְעַקְבָּב הַמָּה,
וְמַרְגּוּמוֹ דְּעַדְלָן לְיעַקְבָּב, וְשְׁמַלְלָה נְמִי הַנָּה נְפִינָה,
מִמְהָה קִימָה שְׁלָמָה וְגַוִּי: וְהַגָּה גַּם הָוָא - יַעֲקָב:

מקורי רש"

בְּתְשִׁמְישׁוֹ לְפִיכָּךְ לֹא פִּידְסָמוּ הַכְּתוּב אֶלָּא גַּמְלִים מִינִיקָות וּבְנִיהָם
שְׁלִשִּׁים. י"ז. ע"י שם (ס"י ח): וַיַּתְּחִנֵּן בַּיד עַבְדָּיו עַד עַד לְבָדוֹ. לְמָה
לֹא הַכְּנִיסָן לוּ בְּעַרְבּוּבִיא, כִּי לְתַהְנוֹה עַל דָּוֹרְוֹן שָׁלִ, וְלֹמָה לֹא

בראשית לב וישלח

אונקלזים

ית מעבר יבקא: (כד) ודברינו ית ואעברינו ית נחלה ואעבר ית דליה: (כה) ואשתאר יעקב בלחודות ואשפדיי גברא עמיה עד דסליק צפרא: (כו) וחוזא ארילא יכיל ליה וקניב בפתני ירבייה וצע פתי ירפא דיעקב באישתדלותיה עמו: (כו) ואמר שלחני אריליק צפרא ואמר לא אשלחן אילהון ברכת לי: (כח) ואמר ליה מה שמן ואמר יעקב: (כט) ואמר לא יעקב יתאמיר עוד שמן אילהון ישראל עוד שמן כי עם גבריא אריל רב את קדם כי עם גבריא ויכלף: (לו) ושאל יעקב ואמר ית. והתעסוק. יט. בהתעסוק. כ. אתה לפני ה.

את מעבר יבק: כד ויקחם ויעברם את-הנהר ויעבר את-אשר לו: כה וויתר יעקב לבודו ויאבך איש עמו עד עלות השחר: כו וירא כי לא יכול לו ויגע בכפרירכו ותקע בפרירך יעקב בהאבקו עמו: כו ניאמר שלחני כי עליה השחר ויאמר לא אשלהחך כי אם-ברכתני: כה ויאמר אליו מה שמנך ויאמר יעקב: כת ויאמר לא יעקב ויאמר עוד שמן כי אם-ישראל כישריה עם-אללים עם-אנשים ותוכל: ל וישאל יעקב ויאמר רשות

סקירה. ומשגנש ל凱קע צימן, לסת טליתין: (כו) כי עלה השחר - וילך חני למל סילה ציסי: ברכתנו - סודה לי על סכלנות צדרכני לבי שעתנו מענעל עליסדי: (כט) לא יעקב - נה ימל עוד ומינית מלן: (כח) וויתר יעקב - סכת פליס קעיניס ומור עלייסדי: ויאבך איש - מונח פירס ויתעלף היה, מלצון לזכ, היו מעלים עפל צרגלים על ידי נעועס. ולי נלהה צוח לeson ויטקאל, ולצון הרמי נמר דהציקו זה (מאlein סג ע"ג), וארק ליה מיצק (גנום מ"ע"ג) נצון עניצה, שכן דרך קנס קמענימים זיהוד קבל ויקטן נו, כהה המלך ומתמן נו, ומה מתמן לו, קית ליל ימיה וצחס ילבאל עפונו (ט), לממן לי עד נאפיל לית מה לעשו שמזקנו וויזקן זולעומיו. ופירצטו הז"ל צהו צל עזוזי: (כו) ויגע בכח ירכו - קולית סייר סתקוע צקלומת קריי קו, על כס האצט צעליה כמיין קו צל קדילח: ותקע - נתקע ממקוס כלמתה. ודומא לו פָּקָע נְפָאִי מַמְּעֵךְ (ימיא 1 ט), לסת מקורי רשות'

מןomo יותר מגופם. וכל כך למה, לפי שאין פושטן יידין בגז. כב. עי' מדרש תנומה (וישלח פרק ח): ויאבך איש עמו, זה סמאל שרוא של שעו. כג. עי' חולין (צא ע"ב): ויאם רחלני כי עללה השחר, אמר לו: גנב אתה, או קוביותס אתה, שטיריא ויקח אותה מבני. ר"ה בשם ר' אבא הוכן בודלא אמר, אמר לו הקב"ה (שם ו) ולמס מרעהו חסר מנעת מרעך חד מנעת חזסך מן אחוך, דאלו איתנטיסבית לוגרא לא זינטה, דנסבת לאיבן לאו גירטה בתמיה, לא בקשת להשיאה למחול הר הי נשאת לעלל, לא בקשת להשיאה דרך היתר, הר הי נשאת דרך איסורה. הה"ד (בראשית לד) ותצא דינה בת לאה. כ. עי' שם: ויקחם ויעברם את הנהר, ר"ה בשם ר' אידי עשה עצמו כשר, נסיב מן הכא ויהיב הכא. כא. עי' חולין (צא ע"א): גיד הנשה בפניהם, כדי גיד הנשה נאסר לבני נה. וויתר יעקב לבדו, אמר רבי אלעזר, שנשתיר על פכין קטנים. מכאן לצדיים שחביב עליהם

יעקב צמונעה מלהמי צמל מהוילנו למונע, ונפה לא ציד כס"ט: יבק - כס נגלה: (כד) את אשר לו - גבורתנו ומונטעלת. עשה עמו קבך, ונעל מלון צדרכנו ומינית מלן: (כח) וויתר יעקב - סכת פליס קעיניס ומור עלייסדי: ויאבך איש - מונח פירס ויתעלף היה, מלצון לזכ, היו מעלים עפל צרגלים על ידי נעועס. ולי נלהה צוח לeson ויטקאל, ולצון הרמי נמר דהציקו זה (מאlein סג ע"ג), וארק ליה מיצק (גנום מ"ע"ג) נצון עניצה, שכן דרך קנס קמענימים זיהוד קבל ויקטן נו, כהה המלך ומתמן נו, ומה מתמן לו, קית ליל ימיה וצחס ילבאל עפונו (ט), לממן לי עד נאפיל לית מה לעשו שמזקנו וויזקן זולעומיו. ופירצטו הז"ל צהו צל עזוזי: (כו) ויגע בכח ירכו - קולית סייר סתקוע צקלומת קריי קו, על כס האצט צעליה כמיין קו צל קדילח: ותקע - נתקע ממקוס כלמתה. ודומא לו פָּקָע נְפָאִי מַמְּעֵךְ (ימיא 1 ט), לסת מקורי רשות'

יט. עי' שם (ס"ט): ויקם בלילה הוא ויקח את שתי נשי ואחת שתי שפחותיו וגוי, ודין היכן היא, נתנה בתיבה ונעל בפניה. אמר, הרשע הוה עינו רמה היא, שלא תילה עינו ווירה אותה ויקח אותה מבני. ר"ה בשם ר' אבא הוכן בודלא אמר, אמר לו הקב"ה (שם ו) ולמס מרעהו חסר מנעת מרעך חד מנעת חזסך מן אחוך, דאלו איתנטיסבית לוגרא לא זינטה, דנסבת לאיבן לאו גירטה בתמיה, לא בקשת להשיאה למחול הר הי נשאת לעלל, לא בקשת להשיאה דרך היתר, הר הי נשאת דרך איסורה. הה"ד (בראשית לד) ותצא דינה בת לאה. כ. עי' שם: ויקחם ויעברם את הנהר, ר"ה בשם ר' אידי עשה עצמו כשר, נסיב מן הכא ויהיב הכא. כא. עי' חולין (צא ע"א): גיד הנשה בפניהם, כדי גיד הנשה נאסר לבני נה. וויתר יעקב לבדו, אמר רבי אלעזר, שנשתיר על פכין קטנים. מכאן לצדיים שחביב עליהם

בראשיתlag וישלח

קסט

תְּגִידָה-נָא שֶׁמֶךְ וַיֹּאמֶר לְמֹה זוּה תְּשַׁאֲלֵל לְשָׁמֵי
וּבְרֵךְ אָתָּה שֶׁם: שְׁלִישׁ לֹא וַיֹּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם
הַמִּקְוָם פְּנֵי אֱלֹהִים כִּי־רָאָיתִי אֱלֹהִים פָּנָים אֶל־פָּנָים
וְתִנְצַל נֶפֶשִׁי: לֹב וַיַּרְחַלְוּ הַשְּׁמָשׁ כַּאֲשֶׁר עָבָר
אַת־פְּנוֹאֵל וְהִיא צָלָע עַל־יְרֻכּוֹ: לֹא עַל־כֵּן לֹא־
יָאָכְלָו בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אַת־גִּד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר עַל־כֵּף
הַיְּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֹּה בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַפְּרִירֵךְ יַעֲקֹב
בְּגִיד הַנֶּשֶׁה: לֹג וַיַּשְׁאַל יַעֲקֹב עַזְנֵיו וַיַּרְא וְהִנֵּה
עָשָׂו בָּא וְעַמּוֹ אַרְבָּע מֵאוֹת אֲישׁ וַיַּחַז אֶת־
הַיְּלִדִים עַל־לְאָה וְעַל־רְתִיל וְעַל שְׁתִי הַשְּׁפָחוֹת:
ב וַיַּשְׁם אֶת־הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת־יְלִדָּהֶן רְאֵשָׁנָה
וְאֶת־לְאָה וְלְדִיה אַחֲרָנִים וְאֶת־רְתִיל וְאֶת־זְוּסָף
אַחֲרָנִים: וְהִיא עָבָר לְפָנֵיהם וַיַּשְׁתַּחַוו אֶרְצָה
שְׁבַע פָּעִים עַד־גַּשְׁתוֹ עַד־אֲחֵיו: ד וַיַּרְץ עָשָׂו
לְקַרְאָתוֹ וַיַּחֲפֹךְ הַזְּבָחָה וַיַּפְלֵל עַל־צְוָאוֹר וַיַּשְׁקַהוּ וַיְכִבוּ:

רשות

וסוֹהֵן כְּזִוְנָן קְפִילָה, וּכְן צַעֲקָה גְּבֻרֶתָם (לִימִינָה פָּרָה, וּכְן
 כִּי נְגַעַנִּי גְּלִילִים קְהָתָם כָּל עַמְמָלֵי (הַלְּקָן מַה חָ) : (ט' כָּף
 חִירְדָּה - פּוֹלְפָּה בְּגָלְעָן'', כָּל צָדָר גְּנוּזָה (וְמַלְוָלָה) [וְמַלְוָלָה]
 וְעַגְולָן קְרִיוֹ כָּפָר, כְּמוֹ עַד שְׂמַמְלָךְ תְּכִסָּה צְמִינָה צְגָרוֹת
 (לִימָה מַה ע''ג) : לְג' (ב') וְאַת לְאָה וַיְלָדִיה אַחֲרָנִים -
 מְהֻלָּן מְלָלוֹן חַצִּיב (נִיְלָה פְּנִים ס' ח' י'ב' : (ג') נְבָרֵךְ
 לְפָנֵינוּם - הַמְלָךְ, מְסִינְתָּה מְתוּם לְעֵצָם נְאַלְמָה יְלָמָשׁ צִ
 מְחִילָה' : (ד') וַיְחַבְּקָהוּ - נְמַגְלָגָלָו לְמַמְיוֹן כְּלָלָהָו
 מְשַׁמְּטוֹהָ לְכָל כְּשַׁמְמָוֹתָוָו כָּלָזָו : וַיְשַׁקְּהוּ - נְקוּד עַלְיוֹ,
 וְיכָרְכוּמִין צְדָצָר כָּסָה גְּדִילִיָּה לְסִפְלִי (פְּצַדְלָמָה קְטָבָה), יְכָרְבָּה

מקורי רשי

וזהה המשם, אלא לו, לופאותו. אבל לאחרים אורה. ר' בה שמש ר' אחא אמר, כך היה המשם מרפא באבינו יעקב, ומלחתה בעשו ובאלופין. כח. זל': יושם את השפחות ואת ילדיהם ראנשנה, הדיא אמרה אהרון חרבן. קט. עי' שם (ס"ג): והוא עבר לפניהם, אמר טב לדגע כי ולא בהן. ל. עי' שם: למה שבע אמר לו הוי רואה את עצמך כאלו אתה נתון לפנים משבע קינקלין ויישב ודין, ואני נדון לפיך, ואת מתמלא עלי חכמי

(ל) ומה זה תשא"ל - אין לנו כס קזען, מעתה מיטים
סמווניינו הכל לפי מנות עזותה הצלחות שארנו
ממתחים: (לב) ויזהר לו החמש - לאון ציילס
טוו, כטהגענו למקוס פלוני קהיל לנו טהלה, וזה
פצעונו. ומלהרך להגדה, ווילם לו נקלון, לפלחות מה
לעננו, כמה דתימורה (מלט ג ס) צעניש קדקה ומערפה
בקנוקה, וויתן שעתם שמירה לסקוקו צציגלו כביהו
מכהר צבע מיאלה לוילום צציגלו: והווא צלע - סיा
ולע כצולמה יאטמא: (לג) גיד דנשה - ולמיס נקלעה
סמו גיד פנקה, לפי סנקה ממוקמו ועלה (קונין ע"ג)

מקורות

כו. עי' בראשית הרבה (פרקsha עח סי' ד): ישאל יעקב ויאמר הגדה נא שמן, רב אמר בשם רבי יוסי בר דוסתאי, כתוב אחד אומר (תהלים קמ"ז) מונה מספר לכוכבים וגוי שמויות קרא, כתוב אחד אומר (עשיה מ') המוציא במספר צבאים לפלם בשם יקאר, אלא מלמד שיש שם שניין, לא כשם שקרוא עכשו כי הוא נקרוא לאחר זמן, שנאמר (שופטים יג) ויאמר לו מלך ה'. ומה זה חטא לשלמי והוא פלאי, אני ידע איזה שם אני מתחלף. בן עז, שם (ט), וזהו לו המשמש, וזה אמר בררביה למלכי לא

אונקלום

חורי בצענַי שָׁמֶן ואמֵר לְמֹה דָּנֵן אֶת
שָׁאֵיל לְשִׁמְיָה ובריך יתיה פָּמָן:
(א) וקרא יעקב שם דאתרא פניאלי
ארוי חזית מלאכा דיבִּיבִי אֲפִין באפין
ואישתויבת נפשי: (לב) ורונח ליה
שם שא כד עבר ית פנואל והוא
מטלע על ירכיה: (לו) על בן לא
אכלין בני ישראל ית גידא דנסיא די
על פטִי ירכא עד יומא הדין ארי
קריב בפטִי ירכא דיעקב בגידא
דנסיא: (א) וזקיף יעקב עינוהי וחוזא
והא עשו אמי ועמיה ארבע מאה
גברא ופליג ית בונייא על להה ועל
רחול ועל פרתין לחינטה: (ב) ושיי
ית לחינטה וית בנייהן קומיטה וית
להה ובנהה בתראין וית רחל וית
יוסף בתראין: (ג) והוא עבר
קדמיהון וסגיד על אֲרַעַא שבע
זימניין עד מיקריביה עד אחוהיה:
(ד) ורחת עשו לקדמתיה וגפפהיה
ונפל על צואריה ונשקייה ובקכו:
כא עתחה. כב. מלאר של ה.

אונקליס

(ג) זונק ית עינוהי ותמן ית נשייא
וית בנייא ואמר מן אילין לך ואמר
בניא דמן ית עבדן : (ד) וקריבא
לחניתא אונין וביבון וסיגידו:
(ז) וקריבת אף לאה ובנהה וסיגידו:
ובתר בן קריב יוסר ורחל וסיגידו:
(ח) ואמר מאן לך כל משריתא הדא
דערעשית ואמר לאשכחה רחמין"
בעיני רבוני: (ט) ואמר עשו
אית ליל סגיachi אצלהה בדיילר:
(ט) ואמר יעקב בעוי אם בעז
אашכחית רחמין" בעינך ותקביל
תקורובי מון יידי ארי על בגין
חויתנן לאפיך חמיזו אפי רברבייא
א. אהבה. ב. הצלחה בשל. ג. בכשה.
ד. עצה. ה. אהבה. ו. מתנתה. ז. שרים.

הומלים נאס צל עזן, וגס הומלים ככו ככו, ומלו
הומלים קניינו צנו צל יוחק כו ולו כי מSEGימים
עליו, צן צנו צל חילתה כו ולו כי מSEGימים עליו,
להמיו צל יעקב כו הומלים נאס חס כן משלנו חמס^ט:
(ט) יהי לך אשר לך - כן פודה לו על קדרכותיך:
(י) אל נא - هل נמה מהמל לוי: אם נא מצאתה חז
בעיניך ולקחת מנהתני מידוי כי עלה בן ראיות
פניך וגדי - כי cellpadding נך שמתכצל מנהתני על מסל
להתי פניך, וכן טבזין לך ליהיות פפי סמלך לארתמי
שלך. ועוד, על סנמלהים למוחן לי נל סולחני.
ולמס סוכיל לו ליהיות סמלך, כדי שימילך טימנו
ויחממר לרעה מליכיס וייגן חייני יכול לו מעטה^{יב}:

אנאן, הוו אמרין שבוקן להו, מן דידן אינן. בצדרא אל', מי לך כל המהמhana הזה אשר פגשתי גורו, אל' אמרין לך כלום, אל' מיכתח אונא גביהון, ויאמר למאצן חן גורו. ויאמר עשו, יש לי רב מכות אחוי, ייחי לך גורו. לד. עי' שם: ויאמר עשו יש לך רב גור איר איבון, לפ' שהיו הכרוכות מופוקפוקות ביידו והיכן נתואשו לו, כאן, מן דאל' אחוי ייחי לך אשר לך. איר אלעוז, אין קיומ הגות אלא בחותמיין, של האמר שאלויל שרימה יעקב אבינו את אביו לא נטל הכרוכות, תלמוד לומר אחוי ייחי לך אשר לך. לה. עי' שם: ואך יעקב היה מוציא לעשו שמו של הקדוש ברוך הוא ליראו ולבלהו, שנא' כי על כן וראיית פיניך כראות פני אלהים, משל מהה הדבר ודומה לאחד החבירו לטעודה והכיד בו שהיה מבקש להרגו אמר דומה טעם חביש זה כתעט איזו חבישל שטעהתי בבית המלך, אמר ידע בהי מלכא מסתפי ולא קטלהיה, אף כך יעקב כיוון שאמר לעשו כי על כן וראיית פיניך כראות פני אלהים, אמר עשו הרשע הגיעו הקדוש ברוך הוא לכבוד זהה שוב איני יכול לו. ועי'

וַיֹּשֶׁא אֶת-עֵינוֹ וַיָּרָא אֶת-הַנְּשִׁים וְאֶת-הַלְּדִים
וַיֹּאמֶר מַיְאֲלָה לְךָ וַיֹּאמֶר הַלְּדִים אֲשֶׁר-חָנַן
אֱלֹהִים אֶת-עֲבָדָךְ: רַבֵּשׂ וְתוֹגֵשׂ הַשְּׁפָחוֹת הַנְּזָהָר
וַיֹּלְדִּיכְן וַתִּתְהַזֵּזֵן: וַתִּתְגַּשֵּׂש גַּם-לְאָהָה וַיְלִדָּה
וַיִּשְׁתַּחַווּ וְאַחֲרָנֶשׁ יוֹסֵף וְרֹחֵל וַיִּשְׁתַּחַווּ
וַיֹּאמֶר מַי לְךָ בֶּלְהַמְּתָחָנָה הַזָּה אֲשֶׁר פָּנָשָׁתִי
וַיֹּאמֶר לְמַצְאָתְךָ בְּעִינֵי אַדְנֵי: ט וַיֹּאמֶר עָשָׂו
יְשָׁלֵי רֵב אֲחֵי יְהוָה לְךָ אֲשֶׁר-לְךָ: וַיֹּאמֶר יְעַלְבֵּ
אַלְנָא אַס-נָא מַצְאָתִי הַז בְּעִינֵיךְ וְלִקְחָתְמַנְחָתִי
מִידֵּי כִּי עַל-כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךְ בְּרָאָתְךָ פָּנֵי אֱלֹהִים

בדראן נקודת ו' לממל צלול נתקו בכל נצ'ו. חמל רצ'י
סמעון בן יוחאי, כלכה פיה צידוע צעוזו צויה ליעקב,
הLING ענכמלו רחמיין צוותה צעה ונתקו בכל נצ'ו:
(ה) מי אלה לך - מי הלה נצ'ו טלק: (ז) גיש וספה
ורח'ך - כלן מהמסות נגשות לפני סגניות, חלן בלחן
יופק ננט פנינה, חמן, חמץ יפת מוחה, צמיה יתלה צה
עינוי חומו לרען, מהנווד כנגדן ווועגןו מלחתכל
זה, מכון זכה יופק לזרכם עלי עין'יך: (ח) מי לך
ב' מהוננה - מי כל סמאנא חאל פגשטי צאוח טלק,
כלומר נמה אוח נך. פאטוו צל מקלה, על מוליעי
סמנמה. ומדריך, כמות צל מלחליס פגע צהיו דוחפין
חוומו ומאת גאנז'ו ווומלייס לאס צל מי מהס, וס

לא. עי ספרי (בהעלוות פיסקא א') וישקהו, שלא נשקו בכל לבו. ר' שמעון בן יוחאי אומר, הלהכה בידוע שעשו שונא ליעקב, אלא נהפכו רחמיו באותה שענה ונשקו בכל לבו. **לב.** עי ברואיש רכה (פרשא עה סי') :ותגשן השפחות הנה יילדיןן ותשתחווין ותגש נם לאה וילדיה וגדר, ביוסף כתיב ואחר נגש יוסף ורחל ותשתחווו, אלא אמר יוסף, הרשות הזה עינוי רמה שלא תילחה עינוי ייביט את אימי, וגביה קומתו וכסה אותה. הוא דכתיב בה (שם מט) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, בן פורת רביית עלי עין, בן פורת רביית יוסף בן פורת עלי עין בן פורת רביית יוסף. רבבי ברכיה בשם ר' סימון אמר, עלי לפרקע לך מן אותה העין. **לג.** עי שם: ויאמר מי לך כל המחנה הזה אשר FAGSHI, כל אותו הלילה נעשו מלאכי הרשות כתות כתות וחבורות והיו פוגעין באלין דעשו, והוון אמרין להוון, מן דמאן אהון, והן אומרים מן דעשו, וזה אומרים הכו הכו היבון להוון, מן דבר בריה ואברהם, וזה אומרים היבון להוון, מן דבריה דיצחק, וזה אומרים היבון להוון. כיון דהוון אמרי מן דאחו דייעקב

ותרצני: יא קח־נָא אֶת־בְּרָכָתִי אֲשֶׁר הָבָאת לְךָ בַּיְהִינָּנוּ אֱלֹהִים וּכְיֵישׁ־לִיבָּל וַיַּפְצַרְבּוּ וַיַּקְחֻ: יב וַיֹּאמֶר נָסָעה וְגַלְכָה וְאַלְכָה לְנֶגֶד: יג וַיֹּאמֶר אַלְיוֹ אָדָנִי יְדָע בַּיְהִילְדִים רְבִים וְהַצָּאן וְהַבָּקָר עֲלוֹת עַלְיָה וְדַפְקוּם יוֹם אֶחָד וּמַתּוֹ כָּל־הַצָּאן: יד יַעֲבָר־נָא אָדָנִי לִפְנֵי עַבְדוֹ וְאַגְּנִי אֶת־נְהָלָה לְאַפְתִּי לְرַגֵּל הַמְּלָאָכה אִשְׁר־לִפְנֵי וְלְרַגֵּל הַלְּדִים עַד אִשְׁר־אָבָא אֶל־אָדָנִי שְׁעִירָה:טו וַיֹּאמֶר ח. עֲתָה. ט. מְתֻחָתִי. י. רַחֲם עַלְיָה. יא. לִפְנֵי. יב. וּפּוֹתְּהַמְּנִיקּוֹת. יג. אֶם אֶדְחָקָם. יד. עֲתָה. טו. בְּנָתָה. טז. יְלִידִים.

אונקלוס

וְאַתְּרַעַת לֵי: (יא) קָבֵל בְּעַזְןָה תַּחַת פְּקָרוֹבָתִי דָאַתּוֹתִיאת לְךָ אֲרִי רַחֲם עַלְיָה קָדָם יְיָ וְאַרְיִ אִיתְ לֵי כּוֹלָא וְאַתְּקָרְפּ בֵּיהֶ וְקַבְּילָ: (יב) וְאַמְּרָטָול וְנֶגֶד וְאַיְתָן לְקַבְּלָן: (יג) וְאַמְּרָ לֵיהֶ רַיְבּוֹנִי יְדָע אֲרִי יַגְכִּין וְעַנָּא וְתוֹרִי מְנִיקְתָּא עַלְיָה וְאַם אַדְחָקִינָן יְוָמָא חָד וְיִמְוֹתָן בְּלָעָא: (יד) יַעֲבֵר בְּעַזְןָה רַבּוֹנִי קָדָם עַבְדִּיה וְאַנְאָ אַדְבָּר בְּנִיחָשׁ לְרַגֵּל עַוְבְּרָתָא דִי קְרָמִי וְלְרַגֵּל יַגְכִּיאָע עַד דָאַתּוֹת רַבּוֹנִי לְשָׁעֵר: (טו) וְאַמְּרָ

רש"י

וְתַרְצַנִי - נְמַפִּיסָת לֵי, וְכֵן כֵּל לְזֹן שְׂמִיכָת נְסָן פְּיוּם, חֲפִילּוּמָנָעַט בְּלָעָא. כִּי הַלְּזֹן יַקְיָה לְכָס וַיְקָלֵת כִּי, סְקָרְנוֹת גְּלָוָת פְּיִים וְלְלוֹת, וְכֵן אַפְּטִימִי קְדִיקִי יַעֲלָעָן לְזֹן (מְפִי, יְדָעָס נְפִיִּים וְלְלוֹת): (אי) בְּרַכְתִּי - מְנִמְמָתִי, מְנִמָּה וְקָדָה עַל רְמִית פְּנִים, וְלְפָרְקִיס תִּיכָּה צְהָה מְלָה לְצָהִילָת צְלָוָת, וְכֵן צְרָכָה שְׁלִיחָתִים פְּנִים כָּגֹן וְזַרְקָה יַעֲקָבָן קְמַט פְּרָעָה (אַלְעָן וְ), עַשְׂרָה לְהַפְּרָכָה לְסְמִילִיכָה (מְלִיטָה יְסִינָה), וְכֵן קְהַלְלָה נָזָן בְּלָעָס וְלְבָרְכוֹ דְמוּעָי מְלָךְ כְּמָה (מְמָלָא כְּדָמָה), כּוֹלָס לְסָזָן בְּלָכָת סָזָן, אַקְוְלִין בְּלָעָזָן שְׁלֹחָה"כ, קְרָב וְלְרַכְמִי, מְוֹזָן בְּלָוָז: אֲשֶׁר הָבָאת לְךָ - לְהַלְלָתָה צָהָב, וְהַיִלְלָתָה יְגַעַתִּי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: יְגַעַתִּי נָזָן לְהַטְנִהָה מְוֹדָגָתָה נְפִי צְבָה נְסִמָּתָה חֲנָנִי - נָזָן נְוִיִּין, צְבָה לוֹ לְמֹלֵר מְנִנִּי, צְבָה חָנָן בְּלָמָס צְנִי נְוִיִּין, וְצְלִילִיתָה נְסִימָתָה כְּמַוְעַדְעִי (עַשְׂרָה כְּדָמָה): צְנִי נְוִיִּין, וְצְלִילִיתָה נְסִימָתָה כְּמַוְעַדְעִי (עַשְׂרָה כְּדָמָה): יְגַעַנִי (עַשְׂרָה כְּדָמָה): יְשִׁי בְּלָי - כָּל מְפֻקָּה, וְעַטְוֹ דְכַבְּרָצָן גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, עַטְוֹ מְגַלְמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה כְּמָה צְלָמָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְיַדְעָה אַפְקָדָן (עַשְׂרָה כְּדָמָה), יְמָלֵל מְכָלִי לְרַכְמִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, עַטְוֹ מְגַלְמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - סְלָמִיבָן לוֹ סְלָמִיבָן, לְפִי יוֹרֵךְ תְּלִיכָת גְּגֵי תְּמִילָה עַלְיָה וְתַרְגָּגָה הַיְלִידִים - לְפִי לְגִילָת טָהָס יְכָלִים לְיַקְרָבָן: גְּדוֹלָה, יְגַעַנִי לְהַגְּנִיעָה עַד צְבָה לְדִילִי: (יב) נְסָעָה - כָּמוֹ בְּלָמְנָעָס סְקָלָה (דִּילָא טְוִי), סְכוֹן כָּמוֹ שְׁמָעָן קְלָמָה וְתַמְגִדָּה. וְמַלְגָוָס צְלָמָה טְוָל וְנוֹקָן, שְׁמָעָן קְלָמָה כָּמוֹ נְסָעָה, וְנוֹזָן יְסִודָה בְּאַבָּה אֶל אָדָנִי שְׁעִירָה - ס

אונקלזים

עשׂו אֲשָׁבוֹק בְּצִיּוֹן עַפְקֵן מִן עַמָּא
דְּעִימִי וְאָמָר לְמִא דְּנִין אֲשֶׁבָּ
רְחַמְּנִין בְּעַנִּי רְבֻונִי: (ט) וְתַבְּ
בְּיוֹמָה הַהוּא עַשׂו לְאָוֹרְחָה לְשָׁעֵר: (ז)
(ז) וַיַּעֲקֹב נִטְלָה לְסִכּוֹת וַיַּבְּאֵן לְיהָ
בִּיתָא וְלְבָעֵירָה עַבְדָּה מְטַלֵּן עַל
כֵּן קָרָא שֶׁמֶא דְּאַתְּרָא סְכוֹת:
(יח) וְאַתָּה יַעֲקֹב שְׁלִים לְקַרְתָּא
דְּשָׁכָם דִּי בְּאַרְעָא דְּכַנְעָן בְּמִתּוֹהִ
מְפַדֵּן דָּאָרָם וְשָׁבָא לְקַבְּילִישִׁ אֲפִ
קַרְתָּא: (יט) וּבָנָן יְתַחַפְּנָתְמָקְלָאִ
דִּי פְּרָסִיה פְּמָן לְמַשְׁכְּנִיהִ מִקְאָ
דְּבָנִי חָמָר אֲבוֹהָי דְּשָׁכָם בְּמַהָּ
חָוּרְפָּא: (כ) וְאַקְיָם פְּמָן מְדַבְּחָא
רְשָׁוֹתָא: (כ) וְקָנָה אֶת יְרוֹשָׁת הַשְׁדָה. (כא) כְּבָשָׁות.

יעַשׂו אֲצִינָה נָא עַמְּדָה מִן-הָעַם אֲשֶׁר אֲתָי
וְיֹאמֶר לְמַה זֶה אֶמְצָא-חַן בְּעַנִּי אָדָנִי: טז וַיַּשְׁבַּ
בַּיּוֹם הַהוּא עַשׂו לְדִרְכּוֹ שְׁעִירָה: יז וַיַּעֲקֹב נִסְעָ
סְפָתָה וַיַּבְּנֵן לוֹ בֵּית וְלִמְקָנָהוּ עַשְׂה סְפָתָה עַל-
כֵּן קָרָא שְׁמַיְהָפְקָוּם סְכוֹת: ס טז וַיַּבְּאֵן יַעֲקֹב
שְׁלָמִים עִיר שְׁכָם אֲשֶׁר בָּאָרֶץ בְּגַעַן בְּבָאוֹ מִפְּדָן
אָרָם וַיַּחַן אֶת-פְּנֵי הָעִיר: טז וַיָּקָנֵן אֶת-חַלְקָת
הַשְּׁדָה אֲשֶׁר נִטְהָ-שָׁמֶן אַהֲלוֹ מִיקְדָּמָה בְּנִי-חַמּוֹר
אֲבִי שְׁכָם בְּמַהָּא קְשִׁיטָה: כ וַיַּצְאֵנָם מוֹבָחָ
רְשָׁוֹתָה. יט. אהבה. יט. כָּנְגָד. כ. וְקָנָה אֶת יְרוֹשָׁת הַשְׁדָה. (כא) כְּבָשָׁות.

ר' ש"

כְּלָמָד קִיזִי: (יח) שְׁלָמִים - צְלָם גָּגָפוֹ צְנַמְּרָפָה
מְלַמְּעָתוֹ, צְלָם גְּמַמְּנוֹן צְלָם חַמְלָה כְּלָס מְלָה הַמוֹן דְּלוֹן,
צְלָם צְמוֹלָתוֹ צְלָם צְלָה תְּלִמְדוֹדָן בְּצִיּוֹן: עַיר
שְׁכָם - כָּמוֹ לְעֵיל, וּכְמוֹו עַד צְלָגָה צִימָת לְקָס (וים ה'
לְזִיס): (טו) וַיֹּאמֶר לְמַה זֶה - מַעֲשָׂה לְיַדְמָלָךְ וְלְמַעֲשָׂה
לְדִין לָהּ: אֶמְצָא חַן בְּעַנִּי אָדָנִי - וְלֹمַטָּה לִי
עַמָּה צָס גְּמוֹלָה: (טז) וַיַּשְׁבַּבְיָום הַהוּא עַשְׂוָה
לְדִרְכּוֹ - עַזּוֹ גְּדָלוֹ. וְלֹא מְלֹתָה מְלָתָה צְאָלָנוּ עָמוֹ נְסָמָמוֹ
מְהַלְלָנוֹ הַמָּד הַמָּד. וַיַּכְן פָּלָע נָסָס קְדּוּשָׁת כְּרוּךְ סָמָה,
בְּנִי דָוָד, צְנַחְמָל (צְנַחְמָל ה' צ' זי' ה' פְּלַקְעָנָה מְלֹתָה הַיְשָׁמֵן
נְעָר לְפָלָל לְכָבִי עַל בְּגָמְלָסִים: (יז) וַיַּבְּנֵן לוֹ בֵּית - צְסָה
סָס יְמִיכָה, קִין וְמַוְקָף וְקִין, כְּלָמָד קִין, טוֹבִיס מְלִיפִיס צְלָל
מִקְטָמָה (לי' זי פ' ט'). (ומלגוּמוֹ חַולְפָן, טוֹבִיס מְלִיפִיס צְלָל
מִקְטָמָה, כְּגַן עַבְלָל לְפָלָל (נְשִׁילָה מ' ט'):

מקורי ר' ש"

אִישׁ שָׁהִיו עַמוֹ הַיָּן הַמָּ, נִשְׁמָטוֹ כֵּל אֶחָד וְאֶחָד הַלָּקְדוֹג. אָמָרוּ,
בְּדוֹרָן, טוֹפְלָו לִימָינוֹ. ר' יִשְׁמָעָאָל בָּנוֹ של ר' יְחִינָן בְּנוֹ בְּרוֹקוֹה אָמוֹר,
בְּסִירָה, טוֹפְלָו לִימָינוֹ, בְּמַקְלָה, טוֹפְלָו לִשְׁמָאָלָה. הַיּוּוּלִין בְּמַעְלָה אוֹ
יְוֹדִין בְּרוֹדִיה, לְאֵיה יִשְׁרָאֵל לְמַתָּה וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְמַעְלָה, אֶלָּא
יִשְׁרָאֵל לְמַעְלָה וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְמַתָּה. וְאֵל יְשַׁוֹּה לְפָנָיו, שָׁמָא יְרֹוּץ
אֶת גּוֹלְגָלָתוֹ. שָׁאַלְוָה לְהַיָּן הַוְּלָךְ, יְרֹחִיב לֹו אֶת הַדָּרֶךְ דְּרַךְ שְׁעָשָׂה
יַעֲקֹב אֶבְיָינוּ לְעַשְׂוָה הַרְשָׁעָה, דְּכַתְּבִיב, עַד אֲשֶׁר אָבָא אֶל אֶתְנוֹ שְׁעִירָה.
וְכַתְּבִיב, וַיַּעֲקֹב נִסְעָה סְכוֹתָה. מַעֲשָׂה בְּתַלְמִידִי ר' יְעָשָׂה שְׁהָוָה הַוְּלָיִם
לְכִדְיךָ, פָּגַעַו בָּהָן לִיסְטִים. אָמָרוּ לְהָן, לְאָנָה תְּלִמְדִיכָם, אָמָרוּ לְהָן,
אֲלֵיכָם, תְּלִמְדִי ר' יְעָשָׂה. אָמָרוּ לְהָן, אֲשֶׁר דִּי-עַתְּהַלְמִידִים, שָׁלָא פָּגַע
בָּהָן אָדָם רָע מְעוּלָם. לְט. ע"י בְּרָאשִׁית רְבָה (פָּרָשָׁה עַח ס' ט':
עד אֲשֶׁר אָבָא אֶל אֶדוֹנִי שְׁעִירָה, א"ר אַבְהָוָה, חֹזְרָנוּ עַל כָּל הַמִּקְרָא
וְלֹא מִצְאָנוּ שְׁהָלָךְ יַעֲקֹב אֶבְיָינוּ אֶצְלָעָשׂוּ לְהָר שְׁעִירִים מִמְּיָה. אָפָשָׂר
יַעֲקֹב אֶמְתִּי הִיא וּמְרֻמָּה בָּו, אֶלָּא אֶמְתִּי הָוָא בָּא אֶצְלָוּ, לְעַתִּד לְבָא.
הַהָ"ד וְעַל מְשֻׁעִים בָּהָר צִיּוֹן לְשִׁפְטוֹת אֶת הָר עַשׂו (עֲוֹבְדִיה א').
מ. ע"י שָׁם (ס' ט'): וַיַּשְׁבַּבְיָום הַהוּא עַשׂו לְדִרְכּוֹ שְׁעִירָה. וְד' מְאוֹת

לָח. ע"י ע"ז (כה ע"ב): ת"ה, יִשְׁרָאֵל שְׁנוֹדָמָן לוֹ עוֹבֵד כּוֹכְבִים
בְּדוֹרָן, טוֹפְלָו לִימָינוֹ. ר' יִשְׁמָעָאָל בָּנוֹ של ר' יְחִינָן בְּנוֹ בְּרוֹקוֹה אָמוֹר,
בְּסִירָה, טוֹפְלָו לִימָינוֹ, בְּמַקְלָה, טוֹפְלָו לִשְׁמָאָלָה. הַיּוּלִין בְּמַעְלָה אוֹ
יְוֹדִין בְּרוֹדִיה, לְאֵיה יִשְׁרָאֵל לְמַתָּה וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְמַעְלָה, אֶלָּא
יִשְׁרָאֵל לְמַעְלָה וְעוֹבֵד כּוֹכְבִים לְמַתָּה. וְאֵל יְשַׁוֹּה לְפָנָיו, שָׁמָא יְרֹוּץ
אֶת גּוֹלְגָלָתוֹ. שָׁאַלְוָה לְהַיָּן הַוְּלָךְ, יְרֹחִיב לֹו אֶת הַדָּרֶךְ דְּרַचְ שְׁעָשָׂה
יַעֲקֹב אֶבְיָינוּ לְעַשְׂוָה הַרְשָׁעָה, דְּכַתְּבִיב, עַד אֲשֶׁר אָבָא אֶל אֶתְנוֹ שְׁעִירָה.
וְכַתְּבִיב, וַיַּעֲקֹב נִסְעָה סְכוֹתָה. מַעֲשָׂה בְּתַלְמִידִי ר' יְעָשָׂה שְׁהָוָה הַוְּלָיִם
לְכִדְיךָ, פָּגַעַו בָּהָן לִיסְטִים. אָמָרוּ לְהָן, לְאָנָה תְּלִמְדִיכָם, אָמָרוּ לְהָן,
אֲלֵיכָם, תְּלִמְדִי ר' יְעָשָׂה. אָמָרוּ לְהָן, אֲשֶׁר דִּי-עַתְּהַלְמִידִים, שָׁלָא פָּגַע
בָּהָן אָדָם רָע מְעוּלָם. לְט. ע"י בְּרָאשִׁית רְבָה (פָּרָשָׁה עַח ס' ט':
עד אֲשֶׁר אָבָא אֶל אֶדוֹנִי שְׁעִירָה, א"ר אַבְהָוָה, חֹזְרָנוּ עַל כָּל הַמִּקְרָא
וְלֹא מִצְאָנוּ שְׁהָלָךְ יַעֲקֹב אֶבְיָינוּ אֶצְלָעָשׂוּ לְהָר שְׁעִירִים מִמְּיָה. אָפָשָׂר
יַעֲקֹב אֶמְתִּי הִיא וּמְרֻמָּה בָּו, אֶלָּא אֶמְתִּי הָוָא בָּא אֶצְלָוּ, לְעַתִּד לְבָא.
הַהָ"ד וְעַל מְשֻׁעִים בָּהָר צִיּוֹן לְשִׁפְטוֹת אֶת הָר עַשׂו (עֲוֹבְדִיה א').
מ. ע"י שָׁם (ס' ט'): וַיַּשְׁבַּבְיָום הַהוּא עַשׂו לְדִרְכּוֹ שְׁעִירָה. וְד' מְאוֹת

בראשית ל' וישלח

קעג

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְשָׁרֵל: ס חמיש ל' א ותצא דינה בת-אליה אשר ילדה לעקב לראות בכנות הארץ: ב וירא אתה שם בון-חמור החיו נשיא הארץ ויקח אותה וישב אותה ויעפה: ג ותפרק נפשו בדינה בת-יעקב ויאבל את-הנערה הנער כתיב וידבר על-לב הנערה הנער כתיב: ד ויאמר שם אל-חמור אביו לאמר קח-לי את-הילדה היזאת לאשה: ה ויעקב שמע כי טמא את-דינה בتو ובניו הי את-מגנחו בשדה והחרש יעקב עד-באים: ו ויצא חמור אביהם אל-יעקב לדבר אותו: ז ובנו יעקב באו מז-השדה בשמעו ויתעצל האנשים ויתר להם מאד כי נבלה עשה בישראל לשבל את-בת-יעקב וכן לא עשה: ח וידבר חמור אתם לאמר שם בני חשכה נפשו בכתם תננו נא אתה לו לאשה: ד:

אונקלוס
ופלח עולמי קדם אל אלה
די לילדת לעקב למץוי בכנה
ארעה: (א) ונחزا יתה שם בר חמור
חיווה רباء דארעה ודברי יתה
ושכיב יתה ועננה: (ב) ואתרעתה
נפשיה בדינה בת יעקב ורחים ית
עלילמתה ומיליל על לבא
דועלמתה: (ד) ואמר שם לחמור
אבוחה למיר סב לי ית על-מפה
חרא לאתו: (ה) ויעקב שמע אורי
סאייב ית דינה ברתיה ובוחה היו
עם גיתוח בחקלא ושתיק עאלו
מיתהון: (ו) ונפק חמור אבוחה
השם לות יעקב למלא עמייה:
(ו) ובני יעקב עאלו מן חקלא בראש
שמעו ואתנסיסו גובירא ותקיר
להון לחרא ארי קלנא עבר בישראל
לששב ית בת יעקב וכן לא כב שדי^{לאתעברדא}: (ח) ומיליל חמור עמהון
למייר שם בר אתרעתה נפשיה
ברוחיכון הבו בען יתה ליה לאתו:
א. לקחה בחזקה. ב. והחוצה. ג. עט.
ד. אין ראי. ה. התוצאה.

רש"

פטעו כל מקלה גתמי: ל' (א) בת לאה - ולך גם יעקב, מלך על כס ייימתה נקלמת גם ליה, מלך טיה יתnames לטמה טמלר (יעל' טמלה גליה בקהלות וועליא מטהו סטכל כהמש כהמא"י): (ב) וישכב אותה - לדלאס ג"ל פ"פ ס"י: (ג) ונילען - מלך כדילנא (טט): (ג) מלך הנערה - לדלאס קממיינטס על סלאג, מלך הרים מהלמת קדשה קטנה כמה ממון צוואר, מלך חסידן ומתקנא שער וככל צדותיהם: (ד) וכן לא יששה - לננות למת כהמלוות, סטאמוות גדרו עטמן מן טעריות על ידי כהמלוות: (ה) חשקה - חפ"ה:

(כ) ויקרא לו אל אלהי ישראל - לו סאמוזם קליי הלייטהן מלך על כס ספיה קקדושים כרונ סוח עמו וסילו קלה כס סאמוזם על כס סנק, לסיום סטמו כל מקוס נולך קקליהם כסס, כלומר מי כסוא מל כו סאמוזם נולך כסוטה נלעליס לי סאממייטה. וכן מלינו צמתקה, ויקלה סמו ס' נקי (טמ"ח ט) לו סאמוזם קרי ס' מלך על כס טם קלה כס סאמוזם להוציא צטמו כל סקדושים כרונ סוח ס' נמי. ולצומינו לרטסוו, ספקודושים כרונ סוח לעקב מלידי. ולכלי פולח ספקודים יפוזן מלע מתחלקיס לכמיס טערים, והני ליעז

מקורי רש"

מד. עי מגילה (יח ע"א): אמר רבי אחא אמר רבי אלעזר מני שקראו הקדוש ברוך הוא לעקב אל, שנאמר יקרא לו אל אלהי ישאל. דאי סילקא דעתך למזכה קרא ליה יעקב אל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה, אלא ויקרא לו לעקב אל. וממי קראו אל, אלהי ישראל. עי מדרש תנחותה (וישלח ס' ז): ותצא דינה בת לאה ולא בית יעקב היא. תלאה הכתוב באמה. מה לאה יוצאית, אף זו יוצאנית. מו. עי בראשית רבבה (פרשה פ ס' ז): אנו למדים

מד. עי מגילה (יח ע"א): אמר רבי אחא אמר רבי אלעזר מני שקראו הקדוש ברוך הוא לעקב אל, שנאמר יקרא לו אל אלהי ישאל. דאי סילקא דעתך למזכה קרא ליה יעקב אל, ויקרא לו יעקב מיבעי ליה, אלא ויקרא לו לעקב אל. וממי קראו אל, אלהי ישראל. עי מדרש תנחותה (וישלח ס' ז): ותצא דינה בת לאה ולא בית יעקב היא. תלאה הכתוב באמה. מה לאה יוצאית, אף זו יוצאנית. מו. עי בראשית רבבה (פרשה פ ס' ז): אנו למדים

אונקלז'

(ט) וְתִתְחַתֵּנוּ בָנָא בְּעַכְוֹן תְּפִנָּן:
 לְנָא וַיְתִבְנַתָּא תְּסִבּוֹן לְכֹן:
 (י) וְעַמְנָא תְּחַבּוֹן וְאֶרְעָא תְּהִי
 קְרֵמִיכֹן תִּבְוֹן וְעַבְיוֹן בָּה סְחוֹרְתָא
 וְאַחֲסִינוֹ בָּה: (יא) וְאָמַר שְׁכָם לְאָבוֹה
 וְלְאָחָה אַשְׁכָּחָר רְחַמִּין בְּעַגְיכֹן
 וְדִתְמִירָן לִי אַטְנוֹ: (יב) אַסְגָּו עַלְיָ
 לְחָדָר מַוְהָרִין וְמַפְנָן וְאַטְנוֹ בָּמָא
 דְתִימָרוֹן לִי וְהָבָי לִי יְתִי עַוְלְמַתָּא
 לְאַטוֹ: (יא) וְאַתְּבָוֹנִי בְּנֵי יְעָקָב יְתִי
 שְׁכָם וַיְתִי חָמָר אֶבְוָהִי בְּחֻכְמָא
 וּמְלִילָה דִי סָאִיב יְתִי דִינָה אַתְּהָנוֹ:
 (יד) וְאָמְרוֹ לְהָזָן לֹא נִיכּוֹל לְמַעְבָּד
 פְתָגָמָא הַדָּרִין לְמַפְנָן יְתִי אַחֲתָנוֹ
 לְגָבָר דְלִיה עַוְלָא אֶרְיָ חִיסּוֹרָא
 הִיא לְנָא: (טו) בְּרָם בְּרָא נְטָפָס
 לְכֹן אֶם תְּהָזָן כְּוֹתָנָא לְמַגּוֹר לְכֹן
 כָּל דְּכוֹרָא: (טז) גַּנְפָּן יְתִבְנָתָנָא
 לְכֹן וַיְתִבְנַתָּא בְּגַנְתִּיכֹן בְּסִבְבָּלְנָא וְנִתְבָּ
 עַמְכֹן וְנִהְיָה לְעַמְאָד: (יז) וְאֶם
 לֹא תְּקַבְּלוּן מְנָא לְמַגּוֹר וְנִדְבָּר
 יְתִבְרָתָנָא וְגַנְזָלָיָה: (יח) וְשִׁפְרוֹ
 פְתָגָמִיהָן בְּעַיִן חָמָר וּבְעַיִן שְׁכָם
 בְּרָחָמָר: (יט) וְלֹא אִיתְרָעֵי בְּבָתָ
 לְמַעְבָּד פְתָגָמָא אֶרְיָ אִתְרָעֵי בְּבָתָ
 יְעָקָב וְהָוָא יְקִיר מְכָל בֵּית אֶבְוָהִי:
 ג. בָּנָה.

ט וְהַתְּחַתֵּנוּ אָתָנוֹ בְּנִתְיִכְםָ תְּתַנוֹלָנוֹ וְאַתְּ-בְּנָתָנוֹ
 תְּקַחוּ לְכֶם: י. וְאָתָנוֹ תְּשִׁבּוֹ וְהָאָרֶץ תְּהִיא
 לְפִנֵּיכֶם שְׁבָוֹ וְסְחָרוֹה וְהָאָחוֹן בָּה: יא וַיֹּאמֶר
 שְׁכָם אֶל-אָבִיהָ וְאֶל-אָחִיהָ אֶמְצָא-חָן בְּעַנְיִיכֶם
 וְאַשְׁר תָּמְרוֹ אֶלְיָ אַתָּנוֹ: יב הַרְבָּו עַלְיָ מְאָדָל
 מַהָר וּמַתָּנוֹ וְאַתָּנָה כַּאֲשֶׁר תָּמְרוֹ אֶלְיָ וְתָנוֹלִי
 אַתְּ-הַנְּעָרָה הַנָּעָר כְתִיב לְאַשָּׁה: יג וַיַּעֲנָנוּ בְּגִי-יעַקְבָּ
 אַתְּ-שְׁכָם וְאַתְּ-חָמָר אֶבְיוֹ בְּמִרְמָה וַיֹּדְבְּרוּ אֲשֶׁר
 טִפְמָא אֶת דִינָה אַחֲתָם: יד וַיֹּאמְרוּ אֶלְיִחְםָ לֹא
 נּוּכְלָל לְעַשׂוֹת הַקְּבָר הַזָּה לְתַת אַתְּ-אַחֲתָנוֹ לְאַישָׁ
 אֲשֶׁר-לֹא עַרְלָה כִּי-חִרְפָּה הוּא לְנוֹ: טו אַד-בָּזָאת
 גִּאוֹת לְכֶם אֶם תְּהִיוּ כְּמָנוֹ לְהַמְלָל לְכֶם בְּלִזְכָר:
 טז וְנַתָּנוּ אַתְּ-בְּנָתָנוֹ לְכֶם וְאַתְּ-בְּנָתִיכֶם נְקָחָ
 לְנוֹ וְיִשְׁבְּנוּ אַתְּ-כֶם וְהִיְנוּ לְעַם אֶחָד: יז וְאַס-לָא
 תְּשִׁמְמָעוֹ אֶלְיָנָה לְהַמְלָל וְלַקְחָנוּ אַתְּ-בְּתָנוֹ וְהַלְכָנוֹ:
 יה וַיִּטְבְּבוּ דְבָרִיכֶם בְּעַיִן חָמָר וּבְעַיִן שְׁכָם בְּנָ
 חָמָר: ט וְלֹא-אַחֲרָ הַגָּעָר לְעַשׂוֹת הַדָּבָר כִּי
 חִפְזִין בְּבָתִ-יעַקְבָּ וְהָוָא גַּבְּדָ מְבָל בֵּית אֶבְיוֹ:

רש"

(יב) מהר - כתוגה (מלילה מاضטיאץ י): (יג) במרמה - סמי נו"ין ומנוו: ואת בנתיכם נכח לך - למת
 נמכמא: אשר טמא - סכמו טמלה שלם חמוץ סלול סימה
 מומל, סגלי טמלה למת דינא להומס"ה: (יד) רפה
 למיה, סגלי טמלה למת דינא להומס"ה: (ה) רפה
 הוא - סמן פקול סות הַלְגָלָנוֹ, קטל למרקח חיילו סות
 הומל לו עלל המא לו צן ערל, לרפה כל מוקס
 זכהץ וממו מה צנומיו לפי דעמו וויה צנומילס
 גודף: (טו) נאות לכם - נמלטה נס, נמן וויהטו
 (מלפס י' ט') (אגאיס ציטאיש): ל'המ' - לסיטום נמול,
 ה'ל יופשי עיסס לפכו לדזרים, ר'ת צנחת נקח לנו
 קיינו נמן נפעול ה'ל נמן נפעול: (טז) ונתנו -
 נגנ'יס וויה צנתיינו גטן נטס (פלק יט) כדי נלומס
 נו"ן צניעס מודגמת, לפי סתי משמנשת גמוקס

מקורי רשות

מהה. עי' יליקוט שמעוני תורה (רמו קלד): ויענו בני יעקב את שכם, מה את סבור רמיית ובראים יש כאן. ורוח הקורש משיבה, אשר טמא את דינה אהוחם.

בראשית וישלח

קעה

וַיָּבֹא חִמּוֹר וַיְשַׁבֵּם בֶּןּוֹ אֶל-שַׁעַר עִירָם וַיֹּדְבָּרוּ
אֶל-אֲנָשִׁים עִירָם לְאמֹר: כִּי הָאֲנָשִׁים הָאֱלֹהִים
שְׁלָמִים הֵם אָתָנוּ וַיִּשְׁבֹּו בָּאָרֶץ וַיִּסְחְרוּ אֶת-הָאָהָרֶן
וּבָאָרֶץ הַגָּהָה רְחוּבָת-יְהִידִים לְפָנֵיהם אֶת-בְּנֵתֶם
גַּנְקָח-לָנוּ לְנָשִׁים וְאֶת-בְּנָתֵינוּ נָתַן לָהֶם: כִּי אָדָם
בָּזָאת יַאֲתֵו לָנוּ הָאֲנָשִׁים לְשִׁבְתָּה אָתָנוּ לְהַזְּוּת
לְעֵם אֶחָד בְּהַמּוֹלֵד לָנוּ כָּל-זָכָר כַּאֲשֶׁר הָם
גַּמְלָלִים: כִּי מִקְנָהֶם וּקְנִינֶם וּכְלָבְהַמְּתָהָם הַלּוֹא לָנוּ
הָם אֵךְ גָּאוֹתָה לָהֶם וַיִּשְׁבֹּו אָתָנוּ: כִּי וַיִּשְׁמַעְוּ
אֶל-חִמּוֹר וְאֶל-שַׁבָּם בֶּןּוֹ כָּל-יִצְּאֵי שַׁעַר עִירָם
וַיִּמְלֹל כָּל-זָכָר כָּל-יִצְּאֵי שַׁעַר עִירָם: כִּי וַיְהִי בַּיּוֹם
הַשְׁלִישִׁי בְּהַיּוֹתָם בְּאָבִים וַיַּקְרֹב שְׁנִי-בְּנִי-יִעָּקֹב
שְׁמַעְוֹן וְלֹויִ אֲחִי דִינָה אִישׁ חָרָבּוּ וַיָּבֹא עַל-
הַעִיר בְּطַח וַיַּהַרְגוּ כָּל-זָכָר: כִּי וְאֶת-חִמּוֹר וְאֶת-
שַׁבָּם בֶּןּוֹ הָרְגוּ לְפִיחָרֶב וַיַּקְרֹב אֶת-דִינָה מִבֵּית
שַׁבָּם וַיַּצְאָו: כִּי בְּנֵי יִעָּקֹב בָּאוּ עַל-הַחֲלִילִים
וַיָּבֹא הַעִיר אֲשֶׁר טָמֵא אֶחָותֶם: כִּי אֶת-
צָאנָם וְאֶת-פְּקָרֶם וְאֶת-חִמּוֹרֶם וְאֶת אֲשֶׁר-בְּעִיר

רשות

נכago ערדמן שםען וליי כהאר הנכיס טהרים צניעו,
צלה נטלו עס סימנוּם: אחוי דינה - לפִי אַמְמָרִו
עערמן ערלה נקלחו מהיק': בטחח - טהיי קוודיס.
ומילדת הגדה, צטומחים סי' על כהו צל וקונין: (כז) על
ההחלדים - לפִטְטֵט טהַלְלִים, וכן מרגס חוניקום
לְמַהֲלָהּ קְמִילִיהּ:

אזכורי רש"י

אורתו מעשה אמר מה אני מניח את בני ליפול ביד אוח"ע מה עשה נטול חרכוב וקשתו ונמד לו על פחהה של שם ואמר אם יכובאו האוח"ע על הדרוגם להם לבני, אני נלחם כנגדן. הוא דהוא לא"ל ליקופ (בראשית מ"ח) ואני נתני לך שכם אחד על אחיך וגורי היכן מצינו שנטול אביו יעקב חרכוב וקשתו, בשכם, שנאמר שם אשר לקחתי מיד האמורוי בחרכבי ובקשתו ואת חמור ואת שכם בנו.

(כא) שלדים - נמלס ומלג צלט: והארץ הינה דחבת ידים - כלנס צידו למצע וממליהם, למלומר למ פמקדו כלנס, פלקמןיאם קלה נכלן ווין לה קויניט: (כב) בהמול - צליות נמול: (כג) אך גאותה לחים - מלכל וס עוויין כן יצזו למנו: (כח) שניג ברגיעטב - ניגיו קוין ווילן געל פיי נו

עדי בראשית רבה (פרשה פ סי' י): ויקחו שני בני יעקב
שניהם ע יעקב והם, אלא כי יעקב שלא נטלו עצה מיעקב. ג. עי'
שם: אחidi דינה, כי אחotta שיעחים היטה, והלא אחות כל השבטים
שניהם אל פ' שנותנו אלו نفس עליה קורתא על שםם. נא. עי'
שם: העיר בטח, א"ל, בטוחים היו על כהו של זקן ולא היה
שבני יעקב ורואה שיעשו בוין אונתו המפעשה. וכיוון שעשו בניו

אונקלום

כ) ואתה חמור ושכם בריה לתרע
קברתיהון ומילו עם אנשי קורתהון
לטמֵר : (א) גבריא האלין שלמין
איןון עמנא ויתבונן באראעא ויעבדו
בבָּבָה סחרתא ואראעא הא פתיות ידין
אדורמיהון ית בנטהון ניסב לבא לנשין
יתנית בנטהנו נחון להון : (ב) ברם ברא
טפטסן לוא גבריא למיתב עמנא
למנהי לעמא חד במייגר לנא כל
רכורא פמא דאנון גזירין :
(ג) גימיהון וקנינהון וכל בעריהון
הלא דילנא אינון ברם נטפס להון
יתיבונן עמנא : (ד) וקבילו מן חמור
בן שכם בריה כל נפקי תרע קורתיה
אגזרו כל דקורא כל נפקי תרע
קברתיה : (ה) והוה ביום תלייהה
בד תקיפו עליהון ביביהון ונסבו
תוריין בני יעקב שמעון ולוי אחיו
דרינה גבר מרביבה ועלו על קורתא
דיתיבא לרוץין וקטלו כל דקורא :
(ו) וית חמור ונית שכם בריה קטלו
בנוי יעקב שעלה
לפטגט דחרב ודברו ית דינה מבית
שכם ונפקו : (ז) בני יעקב עלו
לחמצץ קטיליא נזו קורתא
רישאייבו אמתהון : (ח) ית ענהון וית
ATORיהון וית חמריהון וית די בקרתא
ת כאשר ברו לעילם כאביכם . ט. שישבה

בראשית לה וישלח

אונקלז'ים

נית דיב במקלא דברו: (ט) ונית כל נכסיהון ונית כל טפליהון ונית נשיהון שבו ובזו ונית כל דיבביטתא: (ל) ואמר יעקב לשמעון וללווי עכרתונין יתי למטען דבבו ביןא ובין' יתבי ארעה בכנענאה ובפריזאה ונאנה עם רמנין' ויתכונשו עלי וימחונני ואשטעצאי אנא ואנש ביטמי': (לא) ואקרו הכנפקת בראשית יתעבד ית אחנןא: (א) ואמר זי ליעקב קומ פק לבית אל ותיב פמן ועבד פמן מרבחה לאלהא דאתגלי עלהן במערפן מון קדם עשו אוחוק: (ב) ואמר יעקב לאנש ביתיה' ולכל דעתה אעדו ית טענות עממי' דיב ביגיכוץ ואדכו הָסֶרו אַת־אֱלֹהִי הָנָכֵר אֲשֶׁר בְּחִילָם וְהַתְּהִרּוּ ב. ליתן איבכה בינוי ובין. יג. עם ספור (כלומר מועט). יד. ואנש ביתיה. טה. כיאניאת. א. לאנש ביתיה.

וְאַת־אֲשֶׁר בִּשְׁדָה לְקַחַו: כט וְאַת־כָּל־חִילָם וְאַת־כָּל־טֶפֶם וְאַת־נְשִׁיחָם שְׁבִי וַיְבֹאוּ וְאַת־כָּל־אֲשֶׁר בְּבֵיתָה: לא וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־שְׁמֻעָן וְאֶל־לְוִי עֲכָרְתָּם אֶתְּנִי לְהַכְּאִישָׁנֵי בַּיּוֹשֵׁב הָאָרֶץ בְּפָנָנָי וּבְפְרִזְיָה וְאַנְיִ מְתִי מִסְפֵּר וְנָאָסְפֵּו עַלְיָה וְהַפּוֹנִי וְנִשְׁמְדָתִי אַנְיִ וּבִתִּי: לא וַיֹּאמֶר הַכּוֹנֶה יִעַשְׂה אַת־אֲחֹתָנוּ פְּלָה א וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב קִוִים עַלְיהָ בֵּית־אֵל וְשַׁבְּשָׁם וְעַשְׂה־שָׁם מִזְבֵּחַ לְאֵל הַנְּרָאָה אַלְיָה בְּבָרְחָךְ מִפְנֵי עַשְׂיו אֲחִיךָ: ב וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל־בִּירָתוֹ וְאֶל בְּלָאֲשֶׁר עַמּוֹ הָסֶרו אַת־אֱלֹהִי הָנָכֵר אֲשֶׁר בְּחִילָם וְהַתְּהִרּוּ

יב. ליתן איבכה בינוי ובין. יג. עם ספור (כלומר מועט). יד. ואנש ביתיה. טה. כיאניאת. א. לאנש ביתיה.

רש"י

(ט) חילם - ממונם, וכן עתקה לי רמת קפל פקס (דיניס ח י), וינקלל עתקה קליל (גמדי ד י), ועיגנו גמלרים קילס (מאלאס מש י): שבו - נzon סביה, לפיקן טעמו מלווע: (ל) עכרתם - נzon מיס עכளיס, לון דעמי נוללה עצzie. ולוגה, נוללה סימה קהילתם וועלתם הומת. מקולם סימה ציד כניעnis ציפלו ציד צני יענק, צידס מטלאן צל כסס: וחתהרו - מעזודה ולה: מקורי רשי'

כב. עי' שם (ס"י יב): ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותו. רבנן אמרו, צילולה היהתה החבית ועכרתם אותו. מסורת היה באידי הצעדים שהן עתידין ליפול בידי, אלא שאמר הקדוש ברוך הוא עד אשר חפהה בששים בואו. אמר רבי יהודה בר סימון, עכוה היהתה הריני מודיעעו שנאמר ואמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל ושבע שם ארכיבו מהותה. נג. עי' שם: ויאמרו הczונה, אמרו, מה הם נהגים בני בני האדם של הפקר. מי גרים, ותצא דינה. נד. עי' תנחותמה (וישלח ס"ח): כך שנור ובוחינו בשלשה מקומות פנסטו של אדם נפהחתה, היוצא לדרכ' ייחידי, והוישוב בביה המרועע, והנדור ואינו משלם. וכוי הנדר אוינו משלם מניין, וכותיב כי תדור נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלים וגוי (דברים כ"ג) וכותיב מוקש אדם ילו' קדש ואחר נדרים לבקר (משלי כ') ואחר נדרים לבקר, פנסטו מתבררת, ומלאכים מלמדין עליו חובה ומזכירין עונותיהם, וכוי' בא וזה כשהחלק יעקב לאום נהייהם מה כה חייב שיזיד יעקב נדר לאמר וגוי' גזומה ונעה בית אל וגוי' מהו כן שבעשנה שנדר מה והוא אומר (בראשית כח), השיבו על כל דבר ודבר, הלא ונתחשב, ובאו ושב לו ולא שלם את נדרו, הביא עליו עשו ובקש להרגו נטל ממנה כל אותו דורון עזים מאתים לא הרגיש. הביא עליו המלאן, ופרש עמו ולא הרגו שנאמר וויה יעקב לאם זכרו, למדך שאיתו נדר קsha משילשתן שעל לאחרך ליה בשילשתן. נה. עי' זהה (וישלח קנג ע"א): היסרו את אלהי הנבר, גilio בשילשתן, עבדות כו'ם מנין דכתיב הסירו את אלהי הנבר, גilio ערויות מדינה, שיד שפיקות דמים וויהרגו כל זכר, למדך שאיתו זיהר (וישלח קנג ע"א): היסרו את אלהי הנבר וגוי, היסרו את אלהי

בראשית וישלח לה

קען

וְהַחֲלִיף שָׁמְלָתֵיכֶם: ג וּקְוֹמָה נִגְעַלָּה בֵּית־אָלָה
וְאָעֲשָׂה־שֵׁם מִזְבֵּחַ לְאָלָה הָעָנָה אַתְּ בַּיּוֹם צְרָתִי
וּוַיְהִי עַפְרֵי בָּדָךְ אֲשֶׁר הָלַכְתִּי: ד וַיְתַגֵּן אַל־
יעַלְבֵּת כָּל־אֱלֹהֵי הָגֵבָר אֲשֶׁר בַּיּוֹם וְאַתְּ
הַגּוֹמִים אֲשֶׁר בָּאוּנֵיכֶם וַיַּטְמֵן אַתְּ יַעֲקֹב תְּחִת
הָאֱלֹהָה אֲשֶׁר עַמְּשָׁכֵם: ה וַיְשַׁעַו וַיְהִי חֲתָת
אֱלֹהִים עַל־הָעָרִים אֲשֶׁר סִבְיוֹתֵיכֶם וְלֹא רָדָפוּ
אַחֲרֵי בְּנֵי יַעֲקֹב: ו נִבְאָיַעַל לֹזָה אֲשֶׁר
בָּאָרֶץ בָּנָעַן הוּא בֵּית־אָלָה הָוָא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־
עָמָיו: ז וַיַּבְנֵו שֵׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לְפָקוּם אַל בֵּית־
אָל כִּי שֵׁם נָגַלְוּ אַלְיוֹ הָאֱלֹהִים בְּכָרְחוֹ מִפְנֵי
אֲחִיו: ח וַתִּמְתַּחַת רְבָרָה מִגְנָתָה רְבָרָה וַתִּקְרַב
מִתְּחַת לְבֵית־אָל תְּחַת הָאָלוֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלְוֹן
בְּבוֹתָה: ט וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶל־יַעֲקֹב עוֹד בְּבָאוֹ

ב. אשר קיבל חפילתי. ג. דברו בעדרתי. ד. מין ארץ. ה. העמים שבעירויות. ז. מלאכים. ח. בקצה.

ב' ינואר

(ח) ותמת דברה - מה ענין לזרה נשים ינקה, היל' לפ' צהמלה רצקה לישקן וצלהקי ולקלטנייך מנטש (נשי מ-^ה זר) צהמלה לזרה מיל' נפלן לרס נגלה מכסם וממש כלךן. מלבדו רצוי מסקה חדלון למדתיה: מתחחת לבוית אל' - נער יונתן צאל ונקדול צלנוויל האר: תחת האלון - ציפויו מיילך, סביה מעיר מלמעלה צפוף עגנון ובקדורה מלמענה, ומישור כל צית היל קוינן נו גהאר ונקדול, נמאנר סס צהילן דני, סבוגד לו על חמו מילן. ו荡ガ, נמאנר סס צהילן דני, סבוגד לו על חמו סטממה ותלון צלען יוני (אגט) מהריי. ולפיקן (על-^ה סענלומו מה יוס מומא, צלען יקלנו ספליות כרכ' ציען) סענלומו עקן, קען סכטונג פלטמאה: (ט) עוד - פעס קני

מכוריו רשות

הדרוקן يولיכם לים המלח, אמר ר' יוחנן כל כסות בכלל עבודה
ורהה. נז. תרגום יונתן: בנהת תמן מדברה וקרוא לאתרא ההוא אל
אשורי שכינתה בבית אל. נח. עי' ברואשית רבה (פרשנה פא סי'
(ה): ותמת דברוה מינקת רבקה גדי וקרוא שם אילון בכות. ר'
שמעו אל בר נחמן אמר לשין יונית הוא, אילון אחר, עד שהוא משמר
אבללה של דברוה באה להה בהשורות שמתה אמו, הה"ד ויא אלהים
אל יעקב וגוי ויברך אותן. מהו ברכה ברכו, ר' אחא בשם ר' יונתן

והחלה יפו שמלאותיכם - טהור יט נידכס כkomot צל ע"ז: (ד) האלהה - מין אוין מלוקה: עם שכם - מלך כסם: (ה) חתת - פמל: (ו) אל בית אל - קדושים נירון טומ נצית היל, גינוי שכינמו נצית היל. יט מינcha מלך צי"ת הקמתה נרלהטה, כמו קבנה טומ נצית מילר און טמפלין (טמפלן ג' ט 2) כמו נצית מילר, קיימת קדשיות (עליל כד) כמו נצית מילר: נגלו אלו האלהים - גומחות קדשה יט כס מלאות וולדנות בלטונג רזיס, כמו גומחות יוסף (גנום ט, ט), כס קטעלו עפנו (גנום כ"ג) ולג הנמר געלו, וכן מלאות טהרה נצון שופט ומורות נוכר בלטונג רזיס, וכך מילך איה קומנות היל תמן נצון רזיס:

הנזכר אלין אנון דנטלו משלם מאני כספה ודרבא דוהה חקיק עלייהו טעה דלהון. תרגום: "היסרו את אלהי הנזכר" וגוי. "היסרו את אלהי הנזכר", אלה הם שנטלו משלכם כל כסף וזהב שהיה קוק עליהם עבודה רוחם שליהם. נו. עי' בראשית רבבה (פרשה פא סי' ב): ויאמר יעקב אל ביתו וגור והחליפו שמלוותיכם. ר' כריסטוף בשם ר' יוחנן, אין אנו בקיים בדיקודין עבודה זורה כי יעקב, דתניין המזוצא בלביהם ועליהם צורת חמה צורת לבנה צורת

אונקלז

רְשֵׁנוּ כִּסְוַתְּכֹזֶן : (א) וְנָקָם וְנִיסִּיק
לְבִתְּאֵל וְאַעֲבִיד תִּמְןָן מִדְבְּחָא
לְאַלְהָא דְּקַבְּלִיל צְלוֹתִי בַּיּוֹם
דַּעֲקַתִּי וְהַהֵּה מִימְרוֹה בַּסְּעָדִי
בַּאֲוֹרָחָא דְּאַזְלִית : (ד) וַיְהִיבָּו לְיעַקְבָּר
יֵת בְּלָטָעָנָת עַמְמִיא דִּי בַּיְדֵיהָו וַיְהִי
קְדֵשָׁיא דִּי בַּאֲדֻנִיְהָו וַיְטַמֵּר יְתֵהָו
יְעַקְבָּר תְּחֻות בּוֹטְמָא דַּעַם שָׁכָם :
(ה) וְגַטְלוּ וְהַנְּתָנוּ דְּחַלָּא מִן קָרְדָּמָה יְיָ
עַל עַמְמִיא דִּי בְּקָרוּי סְחַרְיִהָו וְלֹא
רְדָפּוּ בְּתֵר בְּנֵי יְעַקְבָּר : (ו) וְאַתָּא יְעַקְבָּר
לְלוֹז דִּי בָּאֲרָעָא דְּכַנְעָן הֵיא בֵּית אֵל
הֵוָא וְכָל עַמָּא דִּי עַמְמִיה : (ז) וּבְנָא
תִּמְןָן מִדְבְּחָא וְקַרְאָא לְאַתְּרָא אֵל בֵּית
אֵל אֲרִי תִּמְןָן אִתְגָּלֵב לֵיהֶ מְלָאכִיא
דִּיְיָ בְּמִיעָרָקִיהָ מִן קָרְדָּמָה אֲחֹהָה :
(ח) וּמִיתָּת דְּבוּרָה מְנִיקְתָּא דְּרַבְּכָה
וְאַחֲקָרְתָּא מְלֹעָעָבָה לְבֵית אֵל בְּשִׁפְולִי
מִישָּׁרָא וְקַרְאָא שְׂמִיהָ מִישָּׁר בְּכֹותָא :
(ט) וְאִתְגָּלֵב יְיָ לְיְעַקְבָּר עוֹד בְּמִיתָּהָי
ב. אֲשֶׁר קִיבָּל חִפְלַתִּין. ג. דָבָר בְּעוֹרְתִּין. ד.

בראשית לה וישלח

אונקלזים

מפניו ארם ובריך יתיה: (ט) ואמר ליה יי' שמן יעקב לא יתרקי שמן עוד יעקב אלהין ישראל יהא שמן וקרא ית שמי יהרָא: (יא) ואמר ליה יי' אנא אל שדי פוש וסגי עט וכנשטי שבתין יהונ מינך ומלכין דשלטין בעממי מינך יפקון: (יב) וית ארא דיבחית לאברהם וליצחק לך אתניתה ולבן בתרכ אטן ית ארא: (יג) ואסתלק מעילוהי יקרא דיב באתרא דיב מליל עמיה: (יד) ואקים יעקב קמתא באתרא דיב מליל עמיה כה השולטים בעמיה קמתא ט. כינוי. יא. כבוד.

מפניו ארם ובריך אותו: ויאמר לו אללים שמן יעקב לא-יקרא שמן עוד יעקב כי אס-ישראל יהיה שמן ויקרא את-שם יהרָא: يا ויאמר לו אללים אני אל שדי פרה ורבה גוי וקהל גוים יהיה שמן ומלאים מחלתיך יצאו: שש יב ואת-הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתנה ולזרעך אחריך אתן את-הארץ: יג ויעל מעלו אללים במקום אשר דבר אותו יד ויצלב יעקב מצבה במקום אשר דבר אותו מצבת רשי"

נמקוס טוא, מלך נלכו ומלך צבוי: ובריך אותו - כלמת הצליסיט: (ט) לא יקרא שמן עוד יעקב - לטן מלך נצטוט ועקדת, מלך נצון מלך ונגיד: (יא) אני אל שדי - טני לדמי נצון אביגות טלי: פרה ורבה - על כס עבדין מל נולד נימין, וטה על פי סכגר נמענלה ממינו: גוי - נימין: גוים - מנטה ומלפיט שעמיליס נלהם מוקף וכס נמיין עצטיטים: ומלאכים - טול וטיט צותם טלי מנצח נימין שעליון מל נולד (ופמון ואלטו הנמר קאטמליך חיט צטה, וטה מקורי רשי"

ר' שמואל בר נחמן מכאן קרבו אותו בשעה שחילקו עליו ואמר איש ממן לא יתן בתו לבניין לאשה (שפיטים כא), שנידר אותו, ואחר כך חזרו וקבעו אותו, אמרו אילולי שהוא מעולה מן המשים, לא היה הקדוש ברוך הוא אומר לע יעקב אבינו כשהיה מבוחר שמעון כבר הוא מבוחר ובנימין כבר ציא מחלתיך ועדין הוא במעי אמר. חזותי ואמרתי, גוי, זה בנימין, וקהל גוים, זה מנשה ואפרים דכתיב (בראשית מה) וזרעו יהיה מלא הגוים. ר' ברכיה ור' חלבו ור' שמואל בר נחמן, ומלאים מחלתיך יצאו זה ירבעם ויהוא, ובןין אמרי אפשר אבנרד אדם צדיק והוא חולק על מלכות בית דוד, אלא מדרש דריש והמלך את איש בושת הה"ד (שם לד) ומלאים מחלתיך יצאו, זה שאלן ואיש ברושת. ומה ראו לך קרוב ולרחק בפלגש בגבעה אל מא מקרא קראו ווחקנו אותו מקרה קראו וקרבו אותם מיד. מקרא קראו ורחקן, אפרים ומנשה קרואו ושמעון יהיו לי, מקרא קראו וקרבו, גוי וקהל גוים היה מך. סב. עי' הערת הקודמת. סב. עי' הערת ס, ועי' ירושלמי תעניית פרק ד הלכה ז: ר' רבנן אמר, שבו הומר שבטו של בנימין לבוא בקהל, דכתיב (שפיטים כא יח) אדורו ננת אשא לבניין. מקרא קראו וקרבווהו, מקרא קראו וריהם, מקרא קראו וקרבווהו, (בראשית מה ח) אפרים ומנשה קרואו ושמעון יהיו לי. מקרא קראו וריהם קראו וריהם, (שם לה יג) גוי וקהל גוים היה מך, ומלאים מחלתיך יצאו ואידין לא נולד בנימין. עי' מדרש תנומה וישלח סי' כת): ולא עוד אלא בפלגש בגבעה [קרבוהו]. אמר

אמר, ברכת אבילים ברכו. נט. עי' הערת הקודמת. ס. עי' שם (פרשה פ"ב סי' ד): ואמר לו אללים אני אל שדי פרה ורבה, רבי יודן בשם ר' יצחק אמר, הייתי אומר רואובן כבר הוא מבוחר שמעון כבר הוא מבוחר ובנימין כבר ציא מחלתיך ועדין הוא במעי אמר. חזותי ואמרתי, גוי, זה בנימין, וקהל גוים, זה מנשה ואפרים דכתיב (בראשית מה) וזרעו יהיה מלא הגוים. ר' ברכיה ור' חלבו ור' שמואל בר נחמן, ומלאים מחלתיך יצאו זה ירבעם ויהוא, ובןין אמרי אפשר אבנרד אדם צדיק והוא חולק על מלכות בית דוד, אלא מדרש דריש והמלך את איש בושת הה"ד (שם לד) ומלאים מחלתיך יצאו, זה שאלן ואיש ברושת. ומה ראו לך קרוב ולרחק בפלגש בגבעה אל מא מקרא קראו ווחקנו אותו מקרה קראו וקרבו אותם מיד. מקרא קראו ורחקן, אפרים ומנשה קרואו ושמעון יהיו לי, מקרא קראו וקרבו, גוי וקהל גוים היה מך. סב. עי' הערת ס, ועי' ירושלמי תעניית פרק ד הלכה ז: ר' רבנן אמר, שבו הומר שבטו של בנימין לבוא בקהל, דכתיב (שפיטים כא יח) אדורו ננת אשא לבניין. מקרא קראו וקרבווהו, מקרא קראו וריהם, מקרא קראו וקרבווהו, (בראשית מה ח) אפרים ומנשה קרואו ושמעון יהיו לי. מקרא קראו וריהם קראו וריהם, (שם לה יג) גוי וקהל גוים היה מך, ומלאים מחלתיך יצאו ואידין לא נולד בנימין. עי' מדרש תנומה וישלח סי' כת): ולא עוד אלא בפלגש בגבעה [קרבוהו]. אמר

אבן ויפס עלייה נסח ויצק עליה שמן:טו ויקרא יעקב את-שם המקום אשר דבר אותו שם אליהם בית-אל: טז ויסעו מבית אל ויהי עוד בברית הארץ לבוא אפרתה ותלד רחל ותקש בילדת: זז ויהי בהקשתה בלדתה ותאמר לה קמלה אל-תיראי כי-גמזה לך בן: יה ויה בצאת נפשה כי מטה ותקרא שמו בנו-אני ואביו קראלו בנימין: יט ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם: כז ויאב יעקב מצבה על-קברתה היא מצבת קברות-רחל עד היום: כא ויפש ישראל ויט אהלה מהלאה למגדל-עדר: כב וינו בשבעה ישראל הארץ ההוא וילך ראובן וישבל את-בלחה פילגש אביו וילך.

רש"

כמו שנחמל פגgesch קולן בגען (גדיג' ג, ט), כלך ונסוע בגבוקס (געין י, ט): בנימין - כן ימיין, לנון פון וימיין טקס קרולקס (טאליס פט י), לפיק טום מלמה: דכל חאל, נמיין כן ימיס טנוול נעם וקנמו, וימייס יס סנטניזיס גנוין כמו לבן פימיין (דיילג י, י): (כב) בשבעין ישראלי באריין ההיא - עד טולן צם למדרין לגל ימק הירושו כל הלה: וישכבות מתחן שגדל מתקבזו מעלה עליו הסכמות כללו שכבה. ולמה גלגול ומלה יועווי, ססתמתה נומן כס מלך הלהן: (זז) כי גם זה - נסף לך על יומך. ולכומתו לדרכו, עס כל צט נולדה מהומה, ועס נמיין נולדה מהומה ימלה: (יח) בן אוני - כן געריס: בנימין - נלה בעי נפי סאו נבדו נולד צהיר כגען סאי נגנג צהולדס נהליים,

מקורי רש"

אונן, בר צורי בלשון ארמי. ואביו קרא לו בנימין בלשון הקודש. עיי שבת (נה ע"ב): אמר רבינו שמואל בר נהני אמר רבינו יונתן, כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה. שנאמר ויהיו בני יעקב שנים עשר, מלמד שכולן שקורלים אחת. אלא מה אני מקיים וישכבות להalla פילגש אביו, מלמד שבכל מצעו של אביו, ומגילה עליו הכתוב כאילו שכוב עמה. חניא רבינו שמעון בן אלעזר אמר, מוצל אוור דיק מאוחו עז, ולא בא מעשה הדיד. אפשר עתיד דרשו לעמוד על הר עיבר ולומר ארור שכוב עם אשת אביו ובא חטא זה כההיא דבר אמרABA חלפי בן קוריה, תואמה יתרה נולדה עם בניין. עיי שם (ס"ט): ויהי בצתת נפשה ותקרא שמו בן

אונקים

דרבנה ונפק עליה נסכוין וארכיך עליה משחא: (טו) וקרא יעקב ית שם א דarterא די מליל עמיה פמן כי בית אל: (טז) ובטלו מבית אל והוה עוד כרוב ארעה למיעל לאפרת וילידת רחל וקשייתה בAMILDAה ואמרת לה שיתא לא תדחלין ארי אף דין ליר בר: (יח) והנה במיפק נפשה ארי מיתת וקרת שמייה בר דורי ואמית קרא ליה בנימין: (יט) ומיתת רחל ואתקברת באורה אפרת היא בית לחים: (כ) ואקים יעקב קמא על קבורתה היא קמת קבורתה דרחל עד יומא דין: (כא) ונטול ישראל ופרסיה למשכניה מלhalbאה לגדל דער: (כב) והנה כר שרוא ישראל בארעא היה ואזל ראובן ושכיב ית בלהה לחנחתא דרבוחי יב. בן צער.

(טו) בברת הארץ - מנמס פילס לטון כזיל, רצוי מALK רכ. וAGEDה, זומן שאלה מלולו ומונקמת לכלה, שאגיל מוי, סטמי עצל וסטרכ עדין דמ' דליה. וטין וס פסומו צל מקללה, שאלי גנעמן מליינו וילך מגלהו בצלת קולץ (מנפס ז, ט). ווומל הני, סאו סס מדת קלען, כמו מALK פלמה זו יומלה, כמו שאלה הומל קמל וטא (ט) קולס (ט, ט) חלקת פקה (געין ג, ט), כך גמלה מלהן, נס מלך הלהן: (זז) כי גם זה - נסף לך נומן כס מלך הלהן: (זז) כי גם זה - נסף לך על יומך. ולכומתו לדרכו, עס כל צט נולדה מהומה, ועס נמיין נולדה מהומה ימלה: (יח) בן אוני - כן געריס: בנימין - נלה בעי נפי סאו נבדו נולד צהיר כגען סאי נגנג צהולדס נהליים,

מקורי רש"

סה. עיי ילקוט שמעוני תורה (רמו קל): ויסעו מבית אל ויהי עד כברת הארץ, בשעה שארץ חלילה ככברה והבר מצוי. ובנן אמר כי כבר חבר מצוי ועונה גשמי עברה ועדין השרב לא בא. סו. עיי בראשית ובה (פרשה פב ס"ח): אל מהו דכתיב ויהי בהקשותה בולדת, אמרו לו, כך מסמיסין נשפה של היה ואמרם לה בשעת הלידה, אל תיראי כי בן זכר ילדה. אמר להם, לא כך דרש רבינו יהושע רבכם, אלא כל שבת ושבט נולדה חאותו עמו כההיא דבר אמרABA חלפי בן קוריה, תואמה יתרה נולדה עם בניין. סז. עיי שם (ס"ט): ויהי בצתת נפשה ותקרא שמו בן

בראשית לה וישלח

אונקלזים

ושמע יִשְׂרָאֵל וְהַוּ בְנֵי יַעֲקֹב
תְּרִיעָשָׁר: (כג) בְנֵי לְאָה בֶּן־
דִּיַּעֲקֹב וְאַוְבָּן וְשְׁמַעְזָן וְלוֹוי וְיְהוֹדָה
וְיִשְׁשָׁכָר וְזָבְלוֹן: (כד) בְנֵי רְחָל
יְוֹסֵף וּבְנֵימָן: (כה) וּבְנֵי בְּלָה
אַמְתָא דָרְחָל דָן וְגַפְתָּלִי: (כו) וּבְנֵי
זְלָפָה אַמְתָא דָלָה גָּד וְאַשְׁר
אַילָן בְנֵי יַעֲקֹב דָאַתְיָלִיּוּ לְיה
בְּפֶדוֹן אַרְם: (כז) וְאַתָּא יַעֲקֹב לְוֹת
יִצְחָק אֲבוֹהֵי לְמִמְרָא קְרִיתָא אַרְבָּעָה
הִיא חֶבְרוֹן דָרְרָה פְּמָן אַבְרָהָם
וַיַּצְחַק: (כח) וְהַוּ יְמִי יִצְחָק מָה
וְתָמְנִין שְׁנִין: (כט) וְאַתָּנְגִיד יִצְחָק
וְמִתְּ וְאַתְּכַנֵּישׁ לְעַמִּיה סִיב וְשַׁבָּע

וַיִּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל פְּסָקָא בָּאַמְצָעָ פָּסָוק פ וְיִהְיוּ בְּנֵי־יַעֲקֹב
שְׁנִים עָשָׂר: כג בְנֵי לְאָה בֶּן־
וְאַוְבָּן וְלְיִוְהָדָה וְיִשְׁשָׁכָר וְזָבְלוֹן: כד בְנֵי
רְחָל יוֹסֵף וּבְנֵימָן: כה וּבְנֵי בְּלָה שְׁפָחָת רְחָל
זְלָפָה זְלָפָה שְׁפָחָת לְאָה גָּד
וְאַשְׁר אַלְהָ בְנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר יַלְדָלָו בְּפֶהָן אַרְם:
כו וַיָּבֹא יַעֲקֹב אֶל־יִצְחָק אָבִיו מִמְרָא קְרִיתָה
הָאַרְבָּעָה הוּא חֶבְרוֹן אַשְׁר־גָּרְשָׁם אַבְרָהָם וַיַּצְחַק:
כח וְיִהְיוּ יְמִי יִצְחָק מִתְּ שָׁנָה וְשַׁמְנִים שָׁנָה:
כט וַיַּגְעַע יִצְחָק וַיָּמָת וַיָּאָסֵף אֶל־עַמְּיוּ זָקָן וַיָּשַׁבַּע

רש"י

וַיִּהְיוּ בְנֵי יַעֲקֹב שְׁנִים עָשָׂר - מִמְחִיל לְעַנִּין לְהַזְּקָן,
בָּמוֹלָה, מִכְלִימָתוֹ כָּל יוֹסֵף קְלָמָה לְמִימָתוֹ כָּל יַעֲקֹב י"ג
צָנָה, שָׁאָלָי כְּאַנוֹלָל יַעֲקֹב סִיחָה יַמְקָן צָסִים צָנָה,
צָנְהָמָל (נְעִיל נְעִיל) צָנְהָמָל (נְעִיל נְעִיל) וְיַעֲקֹב מִתְּ
צָנָה מִתְּקָנָה ק"כ לְעַקָּב, מִסְמָה מִמְרָא וְצָנָה
צָנָה נְסָהָלָו ק"כ, וְיַעֲקֹב נְמָלָל צָנָה, וְחוֹתָה צָנָה
צָנָה מִלְּהָ וְצָמָנוֹת לְעַקָּב, כַּיְלָה, צָנָה שָׁמָיס וְצָלָם נְמָלָל,
וְהַלְצָע עַצְלָה צָנָה נְמָנָן צָנִית עַכְלָה, כַּלְיָה צָנָה וְצָנָה,
וְהַלְצָע עַצְלָה עַכְלָה צָנָה, וְצָמָף הַלְצָע עַצְלָה נְוָל
וְיַעֲקֹב, צָנְהָמָל (נְעִיל נְעִיל) וְיַעֲקֹב כְּלָמָל לְהַלְלָה יוֹסֵף גָּת
וְגָת, כַּלְיָה מִתְּעַשְּׂיס וְמִתְּהָת, וְי"ג עַד צָלָה נְמָלָל יוֹסֵף, כַּלְיָה
מִתְּעַשְּׂיס וְמִתְּהָת (נְעִיל נְעִיל) וְיַעֲקֹב מִתְּעַשְּׂיס מִתְּהָת
צָדָה יַעֲקֹב מִלְּיָה כ"ג צָנָה, צָנְהָמָל (נְעִיל נְעִיל) וְיַעֲקֹב
צָנָה צָלָם צָמָנוֹת צָנָה וְגָתָה צָנָה צָמָנוֹת צָנָה צָמָנוֹת
יְמִי אָנָי מִגְּוָיִל אָנָקָס וְמִלְּמָת אָנָס (נְעִיל נְעִיל) נְמָלָל יַעֲקֹב
בְּמִלְּיָה ק"מ (ק"מ):

מקורי ר"ש"

הערה הקודמת. ע. עי' בראשית ר'בה (פרק פב ס"י): בכוורת
מן ניטלה מהנו ולא ניטלה מהנו בכורת יהחסין, דכתיב (ד"ה א
ה) וְבַנֵּי אַוְבָּן בְּכָור יִשְׂרָאֵל. ר' לְיִוְרִי סִימָן, חד מנהן אמר לא
לְרַאוּבָן לְהַתִּיחָס, וְאַוְרָנָא אמר אין מִיחָסִין לְיַוסֵף אֶלָּא לְרַאוּבָן. ר'
חָגִי בְּשֵׁם ר' יִצְחָק אמר, אֲפִי בְּשֻׁעַת הַקְּלִילָה אֵין מִיחָסִין אֶלָּא
לְרַאוּבָן. הַה"ד וְיהִי בְּשַׁכְׁוֹן וְגָר. בְנֵי לְאָה בְּכָור יַעֲקֹב אַוְבָּן, ר'בִי
זְרָחָה תְּפִלְתָּה. אמר ר'בִן גַּמְלִיאֵל, עָדִין צְרִיכִין אָנוּ לְמִזְדָּעִי, ר'בִי
אלְעֹזֶר המודע אמר, הַפּוֹךְ אֶת הַתִּיכְבָּה וְדָרְשָׁה, עֲזֹועָתָה, הרתעה,
פְּרָחָה חֲטָא מִזְקָן. ר'בָא אמר, וְאָמַר לְהָ רַבִּי יְרֵמִיה בֶּן אַבָּא, זְכָרָת
עֲנוֹשׁוֹ שֶׁל דָבָר, חָלִית עַצְמָק חָולִי גָּדוֹל, פְּרִישָׁת מַלְחָטוֹא. סט. עי'

בראשית לו רישלה

קפא

יְמִים וַיָּקֶרֶוּ אֲתֹעֲשׂוּ וַיַּעֲקֹב בָּנָיו: פ ל' א וְאַלְהָתְלֵדֹת עֲשׂוּ הִיא אֲדֹם: ב עֲשׂוּ לְקֹח אֶת-נְשָׁיו מִבְנֹות כְּנֻן אֶת-עָלָה בְּת-אַיּוֹן הַחֲתִי וְאֶת-אֲהַלְיבָמָה בְּת-עָנָה בְּת-צְבָעָן הַחֲיוִי: ג וְאֶת-בְּשָׁמַת בְּת-יִשְׁמָעָל אֶחָות נְבוּזָה: ד וְתַלְכֵד עֲדָה לְעַשּׂוּ אֶת-אַלְפָו וְבְשָׁמַת יְלָדָה אֶת-דְּרֻעָאָל: ה וְאֶת-אֲהַלְיבָמָה יְלָדָה אֶת-יְעֻוָשׂ יְעִיש כְּחִיב וְאֶת-יְעַלְם וְאֶת-קְרָח אֱלֹה בְּנֵי עֲשָׂו אֲשֶׁר יְלָדוֹלְיָה בָּאָרֶץ כְּנֻן: ו וַיָּקֶח עֲשׂוּ אֶת-נְשָׁיו וְאֶת-בָּנָיו וְאֶת-בָּנָתוֹ וְאֶת-בְּלַגְפָשָׁות בִּירָתוֹ וְאֶת-מִקְנָהוּ

רשות

בַת יִשְׁמְעָאֵל - וְלֹא בֶן (עַל כ' ט') קָוֶה לְהַמְּלָאת, מַלְיוֹן
כְּמַגָּדָם מַדְרָס סָפֶר שְׂמוֹת (פְּלִק' ז'), ג' מִזְמָרִים לְסִין
עוֹנוֹמִיאָן, גָּר בְּנָמְגִיר וְבְנָוָה גְּדוֹלָה וְבְנָוָה חֲסָה,
וְלֹמֶד סְנָעָס מִכְּהָן, לְכָךְ נְקָרָה מִמְּלָאת סְנָמָתָן
עוֹנוֹמִיאָן: אֲחוֹת נְבוּיוֹת - עַל סָס שָׁאוּחַ וְצִיְּהָה נָוָה
מִסְמָנָת יִשְׁמְעָלָל נְקָרָה עַל סְמוֹעָה: (ה) וְאַחֲלִיבָה
יַלְדָה וְגוֹן - קָלָם זָהָם זָהָם, וְכַן הַלְּפָטוֹ טִיה, צָבָה
עַל הַסְּמָתָן הַצִּיוֹן הַלְּלִיבָּמָה הַסְּמָתָן עַזָּו, סָבָרִי כֹּהֵן מַנוֹּי
עַס הַלְּוִיִּטְלִיפָּוֹ דָּקוֹף כַּעֲנִיןָה:

מכוֹרִי רְשָׁׂעֵי

שנה שאל במלכו ושתי שנים מלך על ירושלים (שם الأول יא. א).
רבי זעירא, בעון מנניה יתיה, ולא קבל עלייו. כיון דשמע הדא
מתניתיא, חכם וחתן ונשיא והגדולה מכפרת, קבל עלייו. חכם,
(ויקרא יט, לב) מפני שבתת תקם והדרתני בפי זקן, כמייבב בתהיה, וכי
יגור אויך נר. מה גור נמחלו לו כל עונותינו, אף זה נמחל לו על כל
עונותינו. חתן, וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת. וכי מחלת
היה השמה, והלא בשמתה היה שם. אלא מלמד שמחלו לו על כל
עונותינו. נשא, בן שנה שאל במלכו. וכי בן שנה היה שאל
בשלם. אלא מלמד שמחלו לו על כל עונותינו. נשיא ומילך, נעשה
כתוינק בן שנה שלא טעם חטא. עד. עי' מגילה (ז' ע' א):
וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל אחות נביות.
משמעותו אמר בטה שמעאל, אני יודע שהרי אחות נביות, מלמד
שקידשה ישמעאל, ומית, והשיאה נביותacha. עה. עי' בראשית
רבה (פרשה פב ס' י) : ואלה ליבמה לדלה וגור, והה' (עובדיה א) אך
נחפשו עשו, רבי סימון אמר, קליפת בצלים כל כך למה (ירמיה
ט), גלית את מסתרינו, בשביל לגולות את הממורים שבינויהם.
וכמה מוזרים העמיד, רב אמר שלשה, ר' לוי אמר ארבעה. א"ר
בנימין בשם ר' לוי, קrhoח דהכא ממזר הוא.

אונקלום

יומין וקבעו יתיה עשו וניעקב בנווה: (א) ואlein תולדת עשו הוא אדום: (ב) עשו וסיבית בת נושא מפנה כנען ית עדה בת אילון חיתאה וית אהליבה בת ענה בת צבעון חיזאה: (ג) וית בשחתת בת ישמעאל אהחה דנביות: (ד) וילידת עדה לעשו ית איליפז ובשחתת ילידת ית רעוואל: (ה) ואהליבה ילידת ית יעוש וית יעלם וית קrho אילין בני עשו דאתילידי ליה בארעה דכנען: (ו) ודבר עשו ית נושא וית בניה וית בנתיה וית כל נפשה ביתיה וית גתחווי וית כל בעיריה

לן (ב) עדדה בת אילון - כיון צבמת נם היילן (נעיאו ט נ), ונקליהם צבמת על כס טהימה מקטלה צבמים לעצודה ו老子: אה-היבומה - כיון יסודית, והו כינה צבמה יסודית לומר טהימת קופלת עצודה ו老子, כדי להטמות מם הצעיו: בת ענה בת צבעון - חס נם ענה למ נם גבעון, ענה צנו כל גבעון, שנימלן (נען פסוק י) וילא בני גבעון וילא בעננה, מלמד שגד גבעון על כלמו שחת ענה וייהת קהילצימה מתין שניים, וסודין וככמוכ סכלון צבי ממוורות סייע: (ג) בשמות

עב. עי' פסחים (נד ע"א): דורשי חמורות היו אומרים, ענה פסל היה, לפיכך הביא פסל לעולמים. שנאמר אלה בניעיר החരוי, וכחיתיב אלה בני צבעון ואיה וענה. אלא, מלמד שבא צבעון על אמו והוילדי ממנה ענה. ודילמא והרי ענה הוו, אמר רבא אמינה מלדא דשבר מלכא לא אמרה, ומנו, שמואל. איכא דאמורי, אמר רבי פפא, אמינה מיליה שאשבר מלכא לא אמרה, ומנו, רבא, אמר קרא, הוא ענה, הוא ענה דמעיקרא. עי' מדרש תנחותא (ריש שב ס"א): אלא בני שעיר דכתיב אלה בניעיר החורי יושבי הארץ לוטן ושובל צבעון וענה (שם). ולהלן עושה ענה בן צבעון הוא ענה אשר מצא גדי (שם). מלמד שבא צבעון על אמו, וילדה ממנו ענתה. נמצא שהיה אחיו ובונן. שוכ בא אל כתלו אשת ענה, וצחה אהיליבמה בגין שניותם, שנאמר (שם) ואלה היו בניאהיליבמה בת ענה בת צבעון אשת עשו, ונשאה עשו לאשה. ולפי שהיו כלם בני זמה, פירשם הכתוב להודיע נולדים. אבל ישראל, קרבן הקב"ה וקרואן חבל ונחלה וחולק. עג. עי' בראשית רכה (פרקsha ס"ז): יורא עשו כי רעוזה בנות כנען וילך עשו אל ישמעאל. ובי יהושע בן לוי אמר, נתן דעתו להתגיר. מוחלה, שמחל לו הקב"ה על כל עונתוין (כבראשית לו). בשמות, שנתקבשה דעתו על עלי. ועי' מדרש שמואל (פרקsha יז): בן

אֲוֹנְקָלוֹם

וַיְהִי כֹּל קָנִינִיהָ דִּי קְנָא בָּאָרְעָא
דְּקָנָעָן וְאַזְלָל לְאָרְעָא אַזְחָרִי מִן
קָרְם יַעֲקֹב אַחֲרָיו: (ז) אָרִי הָנוּ
קָנִינִיהָן סָגִי מְלִמִּיטָב פְּחָדָא וְלֹא
יַכְּלִית אָרָע תָּמְבוֹתָהָן לְסֻבָּרָא
יַתְהֹזֵן מִן קָרְם גִּתְיָהָן: (ח) וַיְתִיבָ
עַשּׂו בְּטוּרָא דְשָׁעֵיר עַשּׂו הָוָא אֲדוֹם:
(ט) וְאַילְיָן תָּולְדָת עַשּׂו אַבְוֹהָן
דְּאַדוּמָאי בְּטוּרָא דְשָׁעֵיר: (ט) אַילְיָן
שְׁקָהָת בְּנֵי עַשּׂו אַלְיָפוֹ בְּרַעְדָה אַפְתָ
עַשּׂו רְעוֹאָל בְּרַבְשָׁמָת אַפְתָ עַשּׂו:
(י) וְהָוָה בְּנֵי אַלְיָפוֹ תִּימָן אָוָמָר
צָפוֹ וְגַעַתָּם וְקָנוּ: (יב) וְתַמְנָעַ בָּנוֹת
לְחִינְתָּא לְאַלְיָפוֹ בְּרַעְשָׂו וְיִלְידָת
לְאַלְיָפוֹ יַת עַמְלָק אַילְיָן בְּנֵי עַדָה
(יא) וְאַילְיָן בְּנֵי רְעוֹאָל
גַּמְתָּה נְזָרָה שְׁמָה וּמְזָה אַילְיָן הָוָה
בְּנֵי בָשָׁמָת אַפְתָ עַשּׂו: (יז) וְאַילְיָן
הָוָה בְּנֵי אַהֲלִיבָהָה בַּת עַנְהָה בַּת
אַבְעָזָן אַפְתָ עַשּׂו וְיִלְידָת לְעַשּׂו
יַת יְעוֹשָׂ וַיְהִי יְעַלְםָ וַיְהִי קָנָחָה:
(טו) אַילְיָן רְבָרְכִּי בְּנֵי עַשּׂו בְּנֵי אַלְיָפוֹ
א. אחרה.

וְאַתְ־כָּל־בְּהָמָתוֹ וְאַתְ בָּל־קָנִינוֹ אֲשֶׁר רְכָשׁ בָּאָרְץ
כָּנָעָן וְיַלְדָ אַל־אָרְץ מִפְנֵי יַעֲקֹב אָחָיו: ז. כִּי־הִיא
רְכִישָׁם רַב מִשְׁבָּת יְהָדוֹ וְלֹא יְלָה אָרְץ מִגּוֹרִיהם
לְשִׁיאָת אֲתֶם מִפְנֵי מִקְנִיהם: ח. וַיֵּשֶׁב עַשְׂוֹ בָּהָר
שְׁעֹיר עַשְׂוֹ הָוָא אֲדוֹם: ט. וְאַלְהָ שְׁמוֹת בְּגִיּוּעָן אַלְיָפוֹ
בָּנְעָדרָה אֲשֶׁת עַשְׂוֹ רְעוֹאָל בְּנְבָשָׁמָת אֲשֶׁת
עַשְׂוֹ: יא. וַיְהִי בְּנֵי אַלְיָפוֹ תִּימָן אָוָמָר צָפוֹ וְגַעַתָּם
וְקָנוּ: יב. וְתַמְנָעַ | הִתְהַפֵּךְ פִּילְגָּשׁ לְאַלְיָפוֹ בָּנְעָדרָה
וְתַלְדֵּל לְאַלְיָפוֹ אַתְ־עַמְלָק אֲלָה בְּנֵי עַדָה אֲשֶׁת
עַשְׂוֹ: יג. וְאַלְהָ בְּנֵי רְעוֹאָל נְחָת וּוֹרָח שְׁמָה וּמְזָה
אֲלָה הָיוּ בְּנֵי בָשָׁמָת אֲשֶׁת עַשְׂוֹ: יד. וְאַלְהָ הָיוּ
בְּנֵי אַהֲלִיבָהָה בַּת־עַנְהָה בַּת־צְבָעָן אֲשֶׁת עַשְׂוֹ
וְתַלְדֵּל לְעַשְׂוֹ אַתְ־יְעַשָּׂ יְעַשָּׂ כְּתִיב | וְאַתְ־יְעַלְםָ
וְאַתְ־קָרָחָ: טו. אֲלָה אַלְיָפוֹ בְּגִיּוּעָן בְּנֵי אַלְיָפוֹ

ר'ש"

לְלֹופִיס קִימָה, סָנְהָמָל (לְאַזְנָה פְּאַזְנָה כְּבָשָׁמָה) לְקָלְתָּמָת נְזָנָן קְמָנָעָן,
וְלְוָנָן מְלֹלָעָי יְוָנָן סָעִיר סִיָּה, מִן סָמוֹלִיס סִיקָּנוֹ
בָּה נְפָנִים, לְמִרְלָה לְנֵי זְוָהָה לְגָנְתָּה נֵלְקָה וְלָהָסָ
וּמְלָלָת לְגָדָה, מִפְנֵי יַעֲקֹב מְלָיָה, מִפְנֵי סָמָר מְזָבָ
גּוֹלָת כִּי גָּר יְסָה וּלְעָנָק כְּמָוְעָל עַל יְמָקָה, חָמָר
חָלָק לִי מְכָלָן, הָלִין לִי חָלָק לְהַגְּמָנָה סָמָמָה לְיְהָלָן
כְּזָהָם וְלָמָם כְּפָלָעָן כְּאַמְלָל, וּמִפְנֵי כְּזָוָסָה כְּמָכָל מִמְּ
כְּוֹלָמָוֹעָ: (ט) וְאַלְהָ - כְּמָוְלָה סָכוֹלָדָוָן כְּנִוָּוָמָסָהָן
לְשָׁעָרָי: (יב) וְתַמְנָעַ הִתְהַפֵּךְ פִּלְגָּשׁ - לְקָדְיעָנָגְדָלָמוֹ
כָּל מְגָלָס כָּמָה סִיוּמָה לִילְזָק צָוָרוּ. מְמָנוֹ וְכָמָ

מְקוֹרָיו ר'ש"

בִּבְרוּ אֶלָּא מְצָהָה אַחֲת, ע"י שָׁהִיה מְכַבֵּד אֶת אָבִיו הַיּוֹ מְלָכִות
וְשְׁלָטוֹנִיות וּרְצָוֹת לְהַדְּבָק לָוּ, עַל אַחֲת כְּמָה וּכְמָה שְׁהָיוּ וּרְצָוֹן
לְהַדְּבָק בְּיַעֲקֹב אֲבִינוּ הַצְּדָקָה שְׁקִים אַחֲת כָּל הַתּוֹרָה כָּולָה. עת. ע"י
מִפְנֵי הַכּוֹשֶׁת. עז. ע"י שָׁם: וְתַמְנָעַ הִתְהַפֵּךְ פִּילְגָּשׁ לְאַלְיָפוֹ
תְּנִי ר' שְׁמַעַן בְּן יוֹחָאי, לִמְהָה לִי לְדוֹרֶשׁ וּלְוָמָר וְתַמְנָעַ הִתְהַפֵּךְ
לְאַלְיָפוֹ, לְהַזְדִּיעַ שְׁבָחוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ
הַמְּלָכִיות וְשְׁלָטוֹנִיות רְצָצִים לְהַדְּבָק בָּו. וְמָה הִיא לְוָטָן, הוּא הַיּוֹ אֶחָד
מִן הַשְּׁלָטוֹנִים, שְׁנָאָמָר אַלְרָה לְוָטָן. וְכָתָב וְאַחֲתָה לְוָטָן וְתַמְנָעַ
הִתְהַפֵּךְ פִּילְגָּשׁ וְגוֹ. אִמְרָה, הַוָּיָּל וְאַנְיָי כְּדָאי לְהַגְּנָשָׁא לְוָאָשָׁה, אַהֲא
לְוָאָשָׁה, וְהִתְהַפֵּחַ בָּתוֹ. וְכָنְהָוָא אַלְהָ בְּנֵי שְׁעִיר הַחוּרִי יְוָשָׁבִ

עו. עי' שם: וַיַּלְדָ אַל אָרְץ מִפְנֵי יַעֲקֹב אָחָיו, ר' אַלְיָעָזָר אָמָר מִפְנֵי
שְׁטָר חֹב (בראשית ט) כִּי גָּר יְהָיָה זְרָעָךְ, ר' יְהָוָשָׁע בְּן לְוי אָמָר
מִפְנֵי הַכּוֹשֶׁת. עז. עי' שם: וְתַמְנָעַ הִתְהַפֵּךְ פִּילְגָּשׁ לְאַלְיָפוֹ
תְּנִי ר' שְׁמַעַן בְּן יוֹחָאי, לִמְהָה לִי לְדוֹרֶשׁ וּלְוָמָר וְתַמְנָעַ הִתְהַפֵּךְ
לְאַלְיָפוֹ, לְהַזְדִּיעַ שְׁבָחוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ שְׁלַבְיוֹ
הַמְּלָכִיות וְשְׁלָטוֹנִיות רְצָצִים לְהַדְּבָק בָּו. וְמָה הִיא לְוָטָן, הוּא הַיּוֹ אֶחָד
מִן הַשְּׁלָטוֹנִים, שְׁנָאָמָר אַלְרָה לְוָטָן. וְכָתָב וְאַחֲתָה לְוָטָן וְתַמְנָעַ
הִתְהַפֵּךְ פִּילְגָּשׁ וְגוֹ. אִמְרָה, הַוָּיָּל וְאַנְיָי כְּדָאי לְהַגְּנָשָׁא לְוָאָשָׁה, אַהֲא
לְוָאָשָׁה, וְהִתְהַפֵּחַ בָּתוֹ. וְכָנְהָוָא אַלְהָ בְּנֵי שְׁעִיר הַחוּרִי יְוָשָׁבִ

אונקלזם

בְּכָור עַשׂו אֱלֹהִים תִּמְןָ אֱלֹהִים אֲזָר אֱלֹהִים צָפוֹ אֱלֹהִים קָנוֹ: טז אֱלֹהִים-קָרְחָ אֱלֹהִים גַּעֲתָם אֱלֹהִים עַמְלָק אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֱלֹהִים בָּאָרֶץ אֲדֹם אֱלֹהִים בְּנֵי עָדָה: יז וְאֱלֹהִים בְּנֵי רְעוּאֵל בָּנְעַשְׂוָה אֱלֹהִים נְחַת אֱלֹהִים זָרָח אֱלֹהִים שְׁמָה אֱלֹהִים מִזָּה אֱלֹהִים אֱלֹהִים רְעוּאֵל בָּאָרֶץ אֲדֹם אֱלֹהִים בְּנֵי בְּשֶׁמֶת אִשְׁת עַשְׂוָה: יח וְאֱלֹהִים בְּנֵי אֲהַלְכָמָה אִשְׁת עַשְׂוָה אֱלֹהִים יְעוּשָׂא אֱלֹהִים יְעַלְמָם אֱלֹהִים קָרְחָ אֱלֹהִים אֱלֹהִים אֲהַלְכָמָה בַּת-עַנְהָ אִשְׁת עַשְׂוָה: יט אֱלֹהִים בְּנֵי-עַשְׂוָה וְאֱלֹהִים אֲלֹהִים-קָרְחָם הַוָּא אֲדֹם: טז שְׁבֵיעַ כ אֱלֹהִים בְּנֵי-שְׁעִיר הַחַרְיוּ יְשַׁבֵּי הָאָרֶץ לֹוטָן וְשׁוֹבֵל וְצַבְעָן וְעַנְהָ: כה וְדִשְׁוֹן וְאָצָר וְדִשְׁוֹן אֱלֹהִים אֱלֹהִים הַחַרְיוּ בְּנֵי שְׁעִיר בָּאָרֶץ אֲדֹם: ככ וַיַּהַי בְּנֵי-לוֹטָן חָרִי וְהַיִּם וְאַחֲזָת לֹוטָן תְּמָגָע: כג וְאֱלֹהִים בְּנֵי שׁוֹבֵל עַלְעַלְעָן וְמְנַחַת וְעַיבָּל שְׁפָוּ וְאָונָם: כד וְאֱלֹהִים בְּנֵי-צַבְעָן וְאַיה וְעַנְהָ הַוָּא עַנְהָ אָשָׁר מְצָא אַת-הַיִּמְטָב ר'שׁ"

כל נְגֻעָה, וְכָלָן טָוָה קְוָילָה הַמּוֹן, מְלַמְד שְׁכָל הַגְּעָן עַל הַמּוֹן וְסַולֵד הַת עַנְהָ: אֶת הַיּוֹם - פְּלִדִּיס. קְלִיטָעַחַמוֹר עַל קָמָן נְקָבָה וְיַלְדָה פָּלָד, וְסָוָה טִיחָה מְמֻוָּל וְזָבִיל פְּקוּלָן לְעוּלָם^ט. וְלִמְסָה נְקָרָה שְׁמָסָיִם, שְׁלִימָמָן מְוֹתָלָת עַל קְנִיטָה, דְּלִמְלָר בְּנֵי חַנִּינָה מִיְּמִינָה לְהַלְלָנִי הַלָּס עַל מְכָמָה פְּלִדָּה נְגָה וְמִיס (וְסָלָה קָל חַוִּין דְּמִיא, הַלְלָנִי מְקִרי וְמִיא הַלְלָנִי וְמִיא הַלְלָנִי) שְׁפָא : דְּהַוָּא עַנְהָה - שְׁלִימָמָל לְמַעַלָּה (פרק ס שָׁאוֹם מְלָא

מקורי ר'שׁ"

קָנוֹה זה לתאנם. וְחָרִי, שְׁמָרִיחִים את הארץ. וְחוֹי, אמר רב פְּפָא, שהחיו טעם אין את הארץ בחוחא. פ. עיי לעיל הערה עב. פא. עיי בששת רבה (פרשנה פב סי' ט): תנין, האש והכלאים לא נבראו בשיתא לא ינק מהדי, וממלן, דהא דקדים להו לרובנן (דחמשא בשיתא) מלחתה הי, דאמר רב כייא בר אבא אמר רב כיוןן, מי דכתיב לא חסיג גובל רעך נאשיך גובלו ואשוניכם, גובל שגבלו ראשוניכם לא חסיג. מי גובלו דרבנן, אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב כיוןן, (מאי) דכתיב אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ, אטו כלוי עלמא יושבי רקייע נינהו, אלא שהי בקיין בישוכה של הארץ, חזיו חמור וחציו סוס. ואלו הן הסימני, א"ר יונה כל שאזינו קטנות אמו סוסה ובביו חמור. גודליות, אמו חמורהوابיו סוס. ר' מנא הוה מפקד לאילין דבי נשיה דיהון זבנן מן אילין

בוכרא דעשו רבא פימן רבא אומר רבא צפו רבא קנו: (טז) רבא קnoch רבא געטם רבא עמלק אילין רבכבי אליפז בארעא דאדום אילין רבא זורה רבא שם רבא מזה אילין ורבכבי רעואל בארעא דאדום אילין בני רעואל בשמת את עשו: (יח) ואילין רבכבי אהיליכמה בת ענה את עשו: (יט) אילין בני עשו ואילין רבכבי נינהו הוא אדום: (כ) אילין בני שעיר חורי ויהם ואחתה הבני שער בארעא דאדום: (כב) וקוו ושובל וצבעון וענה: (כא) ודיישן ואילין רבכבי חורי ואחר ודיישן אילין רבכבי חורי בני לוטן תמנע: (כא) ואילין בני שובל עלוון ומנחת ועיקל שפּוֹ ואונם: (כד) ואילין בני צבעון ואיה ונעה הוא ענה דאשכח ית גבריא ב הגיבורים.

(כ) ישבבי הארץ - סאיו יוטזיה קודס צבוי עזוז נס. ולצוטינו לדרכו, סאיו בקילין ציצזוב אל הרק, מלך קנה וס לוייטס מלך קנה וס מגפניש, סאיו טומעמן טעלר יודען לי זו נתיעס לרמיה לוטש: (כד) ואיה ונעה - וו"ז ימלה, וסוח כמו היל וענה. ואלה יט מקרא, שטם וקצץ וקצץ מלעם וילעט א, גלקס וילקז ומוקם (מאלט ש) הוא ענה - שמלמול למעלה (פרק ס שאו מלו

הארץ לוטן וגוי ואחות לוטן חמנע. מן האם ולא מן האב, שהיתה מת אליפז. עט. עיי שבת (פה ע"א): וקיים להו לרובנן דחמשא בשיתא לא ינק מהדי, וממלן, דהא דקדים להו לרובנן (דחמשא בשיתא) מלחתה הי, דאמר רב כייא בר אבא אמר רב כיוןן, מי דכתיב לא חסיג גובל רעך נאשיך גובלו ואשוניכם, גובל שגבלו ראשוניכם לא חסיג. מי גובלו דרבנן, אמר רב שמואל בר נחמני אמר רב כיוןן, (מאי) דכתיב אלה בני שעיר החורי יושבי הארץ, אטו כלוי עלמא יושבי רקייע נינהו, אלא שהי בקיין בישוכה של הארץ, חזיו חמור וחציו סוס. ואלו הן הסימני, א"ר יונה כל שאזינו קטנות אמו סוסה ובביו חמור. גודליות, אמו חמורהوابיו סוס. ר' מנא הוה מפקד לאילין דבי נשיה דיהון זבנן מן אילין

אונקלזים

במדברא יבד הינה רעיית חםראיה לאכבעון אבוהי: (כח) ואילין בני ענה דישן ואהלי'במה בת ענה: (כט) ואילין בני דישן חמן ואשנון ויתרנו וברון: (כט) אילין בני אצר בלהן וענון וענון: (כח) אילין בני דישן עזן וארן: (כט) אילין רברבי חוראי רבא לוטן רבא שובל רבא צבעון רבא ענה: (לו) רבא דושן רבא אצר רבא דישן אילין רברבי חוראי לרברבנינהון באירועא רשות: (לא) ואילין מלכיא די מלכו באירועא דארודום קדם דימלון מלכא לבני ישראל: (לב) ומלהן באדרום בלו ברעור בשור ושות קרפתיה דנהבה: (לא) ומית בלע ומלהן תחותה היובב בר זנה מבצראה: (לה) ומית יובב ומלהן תחותה הי שם מרען דרומאי: (לה) ומית חשם ומלהן תחותה היurd בר ברד ג דרום.

במדבר ברגעתו את-החרמים לצבעון אביו: כה ואלה בני-ענה דשׁן ואלה-יבמה בת-ענה: כו ואלה בני דישן חמן ואשנון ויתרנו וברון: כה אלה בני-אצר בלהן וענון וענון: כה אלה בני-דישן עזן וארן: כט אלה אלופי החרי אלה אלוף לוטן אלוף שובל אלה אלוף צבעון אלה אלוף ענה: לא אלה אלוף דשׁן אלה אלוף אצר אלה אלוף דישן אלה אלוף מלכו באירוע אדרום לא אלה המלכים אשר מלכו באירוע אדרום לפני מלך-מלך לבני ישראל: לא ומלך באדרום בלו בּוּבָּעָר וְשֵׁם עִירֹ דְּנַהֲבָה: לג וימת בלע ומלך תחתיו יובב בּוּזָּרָה מצרה: לד וימת יובב ומלך תחתיו חשם מרען התימני: לה וימת חשם ומלך תחתיו הדר בּוּבָּד

רש"י

ישן^{יב}. ולג פוקק לנמותנו מפקמות י"ל יקוקה וימליך עלייקס מלך, וימי (טו) פון[יקספֿן] כתיכ (מליט ט נט) ומלך לין קֶלְלוֹס נֶגֶן פסוק יט: (לא) ואלה המלכים וגוי - סמנים סי, וכנגדן קעמייד יעקב ונטול מלכות עקו צימיס, וטלו מוחט טיק, שנמלר (וילא טא) ועל קרייז וען קֶלְלוֹס קֶלְלוֹס קן, טול וליט נטה דוד וטולמה לאגדעס הדייה מלך יסוקפֿן. וימי יוסט בנו כתוב (מליט ט ט פְּרִימְיוֹ פְּרִיעָע פקורי רשי"

חנניא, מעולם לא שאלי אדם על מנת פרדה לבנה וחיה. והא חזון דחי אימה וחיה, והא חזין דמיתיס בסומקן אינחו וחיוון, ריש כרעהיו קאמרין מכל מקום. פג. ע"י בראשית רכה (פרשה פג סי' ב): ואלה המלכים ר' יוסי בר הניא באשעה שהה מעמיד מלכים זה מעמיד שופטים, ובשעה שהוא מעמיד אלופים זה מעמיד נשיאים, ר' יהושע בן לוי אמר זה העמיד שמנוה והה העמיד חברבר בחיה, פרדה לבנה וחיה. ע"י פסחים (נד ע"א): רבי יוסי אומר, שני דברים עלו במחשבה ליבוראות בערב שבת ולא נבראו עד מוצאי שבת, ובמוצאי שבת נתק והקדוש ברוך הוא דעתו באדם הראשון מעין דוגמא של מעלה, והביא שני אבני ותחנן זו בזו ויצא מהן אור, והביא שתי במחות והרכיב בו בזו ויצא מהן פרד. רבנן שמעון בן גמליאל אומר, פרד בימי ענה היה, שנאמר הוא ענה אשר מצא את הימים במדבר. דорשי חמורות היו ואמרם, ענה פסל היה, לפיכך הביא פסל לעולם. שנאמר אלה בני שער החרי וכתיב אלה בני צבעון ואיה ענה. פב. ע"י יומה מס' ע"א: אמר רב

המִכְהָ אֶת־מַדִּין בְּשֵׁדָה מֹאָב וַיִּשְׂם עִירֹו עֲוֹת:
לו וַיִּמְתֵּת הַדָּد וַיִּמְלֹךְ תְּחִתְיו שְׁמַלָּה מִפְּשִׁרָּה:
לו וַיִּמְתֵּת שְׁמַלָּה וַיִּמְלֹךְ תְּחִתְיו שָׂאֹול מִרְחָבָות הַגְּהָרָה: **לו וַיִּמְתֵּת שָׂאֹול וַיִּמְלֹךְ תְּחִתְיו בָּעֵל חָנָן בְּנוֹ־עַכְבּוֹר:** **לו וַיִּמְתֵּת בָּעֵל חָנָן בְּנוֹ־עַכְבּוֹר וַיִּמְלֹךְ תְּחִתְיו הַלְּרָה וַיִּשְׂם עִירֹו פָּעוֹ וַיִּשְׂם אַשְׁתּוֹ מִהִטְבָּאֵל בַּת־מִטְרָד בַּת מֵי זָהָב:** **מִפְּטוּר מִאָלָה שְׁמֹות אַלְפִּי עִשּׂו לְמִשְׁפְּחוֹתָם בְּשֶׁמֶתְּמָתָם אַלְפִּי תְּמִנָּע אַלְפִּי עַלְוָה אַלְפִּי יִתְהָ:**
מֵא אַלְפִּי אַהֲלִיבָמָה אַלְפִּי אֱלֹהָה אַלְפִּי פִּינָּן: **מֵב אַלְפִּי קָנָן אַלְפִּי פִּימָן אַלְפִּי מִבְצָר:** **מֵג אַלְפִּי מְגִדְיָאֵל אַלְפִּי עִירָם אֱלֹהָה | אַלְפִּי אָדוֹם לְמִשְׁבְּתָתָם בָּאָרֶץ אֲחַזְתָּם הוּא עִשּׂו אָבִי אָדוֹם:**

פ פ

קנ'ד קליט'ה סימן יא. ומפטירין ועמי תלואים בהושע סימן יא (ולספרדים מפטירין חזון עובדיה בעובדיה סימן א):

ריש"

עתו - שנקלתו על כס מלינומיאם, נלחר שמת סדר את מדין בשדה מואב - צגד מלין על מואב ומילמנס ותקן מלך מלוס נזוזה רת מוהג, ומכלון רנו למלומס טסיו מלין ומולאצ מליציס זא עס זא, ובימי צלאס עטו צלוס לסתקצל על יטלוליז: בגד ויקוי קלוּפִי קלוּזִי קלוּגִי קמנע וגוי: (ט) בת מי זהב - מסו זאג, עסיל סיס וסין וסז (ט) מגדיאל - כו' לומי ילקוט אמעמי מוויס - לוי קלט: **חטאת פרשת וישלח** **חטאת צעינוי לנלוּסִי:** (ט) ואלה שמות אלופי

מקורי ריש"

פה. עי' בדבר רבה (פרשה כ ט' ד): ויאמר מואב אל זקני מדין, השני, אם אני עזרו היום, הורג את זה, ולמהר יבא עלי. לפיכך נתחרבו מואב עם מדין. פג. עי' בראשית רבה (פרשה פג ט' ד): בת מי זהב טרודים היו במודנותם, מן דעתירין מהו דהכא ולשני כלבים שהיו מריבים זה עם זה, בא זאב על אחד מהן. אמר להלא את מדין בשדה מואב, והשנאה בינויהם מעולם. משל

אונקלוס

דקTEL ית מדינאי במקלי מואב רשות קרטיה עונית: (לו) ומית הדד ומLEN תחותה הי שמלה ממשרקה: (לו) ומית שמלה ומLEN תחותה הי: שאל מרחובות דעל פרת: (לח) ומית שאל ומLEN תחותה הי: בעל חנן בר עכבר ומלך תחותה הי: ושומ קרטיה פעו ושות אימתה מהייתבעל בת מטרד בת קצורה דהבא: (מו) ויאלין שמחת ורבבי עשו לזרעניתהון לאתריהון בשמהתחזון רבא תמנע רבא עליה רבא ימת: (מא) רבא איהילכמה רבא אלה רבא פינון: (מג) רבא קני רבא פימן רבא מכתאר: (מג) רבא מגדיאל רבא עירם אילין ורבבי אדורות למותבניהון בארע אחסנטהון הויא עשו אבונהון דאורומאי: ד. שהרג את המדיינים. ה. צורף.